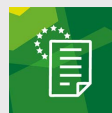

Specialioji ataskaita

ES skaidrumo registras

Jame teikiama naudinga informacija apie lobistinę veiklą, bet ji yra ribota

EUROPOS
AUDITO
RŪMAI

Turinys

	Dalis
Santrauka	I–VIII
Įvadas	01–12
Audito apimtis ir metodas	13–19
Pastabos	20–74
EUTR tarpinstitucinis susitarimas turi teigiamų elementų, tačiau vykdymo užtikrinimo priemonės yra nepakankamos	20–26
2021 m. TIS iš esmės atitinka tarptautinius principus	22–23
Pagrindinė turima vykdymo užtikrinimo priemonė – lobistų pašalinimas iš registro	24–26
Ne visai lobistinei veiklai reikalinga EUTR registracija, tačiau institucijos yra įdiegusios tam tikras papildomas skaidrumo priemones	27–48
Lobistai turi užsiregistruoti EUTR tik tam tikrų susitikimų ir veiklos rūšių atveju	28–40
Institucijos imasi papildomų veiksmų skaidrumui didinti ir registracijai skatinti	41–48
EUTR sekretariatui užtikrinant darbo tvarką susiduriama su koordinavimo ir duomenų kokybės iššūkiais	49–71
Sekretariatui, kaip bendrai veiklos struktūrai, reikalingas didelis veiksmų koordinavimas	51–58
Duomenų kokybė nėra optimali, tačiau sekretoriato patikros pastaruoju metu pagerėjo	59–71
EUTR interneto svetainėje yra didelių išsamumo ir patogumo naudoti apribojimų	72–74
Išvados ir rekomendacijos	75–82

Priedai

I priedas. Lobizmo apibrėžtys

II priedas. Skirtingi finansinės informacijos atskleidimo reikalavimai

III priedas. Įregistruotųjų subjektų tipai ir deklaruotas interesų atstovavimas

Santrumpos

Terminų žodynelis

Parlamento atsakymai

Tarybos atsakymai

Komisijos atsakymai

Chronologija

Audito grupė

Santrauka

I Lobizmas plačiai pripažįstamas kaip esminė demokratinės visuomenės priemonė. Jis suteikia galimybę organizacijoms ir asmenims prisidėti prie politikos formavimo ir sprendimų priėmimo, pateikiant jiems rūpimus klausimus ir idėjas. Kita vertus, be skaidrumo mechanizmų lobizmas gali lemti nederamą įtaką, nesąžiningą konkurenciją ar net korupciją. 2011 m. pagal tarpinstitucinį susitarimą Europos Parlamentas ir Europos Komisija pirmą kartą sukūrė ES skaidrumo registrą. Taryba prie registro prisijungė naujausiame susitarime, kuris sudarytas 2021 m. ir bus peržiūrėtas ne vėliau kaip 2025 m. liepos mėn. Todėl mūsų audito tikslas – laiku pateikti analizę ir rekomendacijas, į kurias būtų galima atsižvelgti atliekant šią peržiūrą.

II Mūsų audito tikslas buvo įvertinti, ar skaidrumo registras yra naudinga priemonė siekiant užtikrinti lobistinės veiklos skaidrumą ES politikos formavimo ir sprendimų priėmimo procesuose. Audito metu daugiausia dėmesio skirta 2019–2022 m. laikotarpiui.

III Darome išvadą, kad 2021 m. tarpinstituciniame susitarime dėl skaidrumo registro yra pagrindiniai elementai, kurių reikalaujama pagal tarptautinius lobistinės veiklos sistemos principus, o skaidrumo registre pateikiama naudingos informacijos, kad piliečiai galėtų sekti lobistinę praktiką. Tačiau praktiškai dėl šios informacijos trūkumų ir spragų mažėja trijose susitarimą pasirašiusiose institucijose vykdomos lobistinės veiklos skaidrumas.

IV Vienas iš pagrindinių 2021 m. nustatytų elementų buvo sąlygų principas, pagal kurį registracija yra išankstinė tam tikros lobistinės veiklos susitarimą pasirašiusiose institucijose sąlyga. Tačiau nustatėme, kad institucijos taikė skirtingus požiūrius į šį principą ir kad jis apėmė tik tam tikrą veiklą ir tik aukščiausio rango darbuotojus. Be to, nors tam tikrais atvejais lobistai gali būti išbraukti iš registro, vykdymo užtikrinimo priemonės, skirtos užtikrinti, kad lobistai laikytųsi registracijos ir informacijos teikimo reikalavimų, yra ribotos.

V Skaidrumo registro sekretoriatas yra bendra veiklos struktūra, sukurta registro veikimui valdyti. Sekretoriato darbo tvarka nėra formaliai įtvirtinta, o jo bendras pobūdis reiškia, kad būtinas didelis veiksmų koordinavimas, o tai savo ruožtu didina veiklos neefektyvumo riziką. Mūsų audito metu nustatyta problemų, susijusių su duomenų kokybe, pavyzdžiui, dubliuojama registracija, nenuoseklūs ar neišsamūs finansiniai duomenys ir trūkstami privalomi duomenys. Atkreipėme dėmesį į naujausius sekretoriato patikrų patobulinimus.

VI Įregistruotieji subjektai gali patys deklaruoti, kuriai kategorijai jie priklauso, o tai lemia jų finansinės informacijos atskleidimo reikalavimus. Todėl kyla rizika, kad trečiųjų šalių finansuojami įregistruotieji subjektai neatskleis finansinės informacijos, įskaitant jų finansavimo šaltinius, deklaruodami, kad jie atstovauja savo pačių interesams arba kolektyviniams narių interesams.

VII Taip pat nustatėme reikšmingų skaidrumo registro viešojoje interneto svetainėje teikiamos informacijos apribojimų. Trūksta kai kurių svarbių duomenų, pavyzdžiui, susijusių su atskirais susitikimais su Europos Parlamento nariais arba istorinių duomenų apie perregistruotuosius subjektus. Be to, interneto svetainėje interaktyviai nepateikiami suvestiniai duomenys apie lobistus ir jų veiklą.

VIII Rekomenduojame susitarimą pasirašiusioms institucijoms:

- sustiprinti skaidrumo registro sistemą;
- skelbti informaciją apie neplaninius susitikimus su lobistais;
- gerinti duomenų kokybės kontrolės patikras ir
- didinti skaidrumo registro viešosios interneto svetainės patogumą naudotojui ir aktualumą.

Ivadas

01 Lobizmas plačiai pripažįstamas kaip neatskiriama demokratijos dalis. Interesų grupių atstovai, dažnai vadinami lobistais, gali teikti vertingų įžvalgų ir duomenų viešojo sektoriaus sprendimų priėmėjams dalydamiesi su politikos klausimais susijusiomis ekspertinėmis žiniomis ir įrodymais. Europos Sąjungos sutartyje reikalaujama, kad „institucijos palaik[ytų] atvirą, skaidrų ir nuolatinį dialogą su atstovaujamosiomis asociacijomis ir pilietine visuomene“¹. Tačiau jei lobizmas nėra pakankamai skaidrus, jis gali lemti nederamą įtaką, nesąžiningą konkurenciją ar net korupciją.

02 Vienos lobizmo apibrėžties nėra (žr. [1 priedą](#)), nors apibrėžtys, kurias pateikė, pavyzdžiui, Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (EBPO) arba Europos Taryba², yra gana panašios. Europos Taryba lobizmą apibrėžia kaip suderintas pastangas daryti įtaką politikos formavimui ir sprendimų priėmimui, kad iš valdžios institucijų ir išrinktų atstovų būtų gautas tam tikras rezultatas³. Lobizmo reguliavimas susijęs su etikos, skaidrumo, sąžiningumo ir kovos su korupcija klausimais. Kelios vyriausybės visame pasaulyje ir įvairios tarptautinės organizacijos parengė taisykles, principus, standartus ar gaires⁴, kuriais siekiama nustatyti skaidrią ir etišką lobistinę veiklą.

03 2011 m. Europos Parlamentas ir Europos Komisija, pasirašydami tarpinstitucinį susitarimą (2011 m. TIS), nusprendė sukurti bendrą skaidrumo registrą, kuris vėliau pervadintas į ES skaidrumo registrą (EUTR). Susitarimas buvo peržiūrėtas 2014 m., kai Europos Sąjungos Taryba tapo stebėtoja. 2021 m., Tarybai prisijungus kaip trečioji susitarimą pasirašiusioji institucija, buvo pasirašytas naujas susitarimas (žr. [1 diagramą](#)).

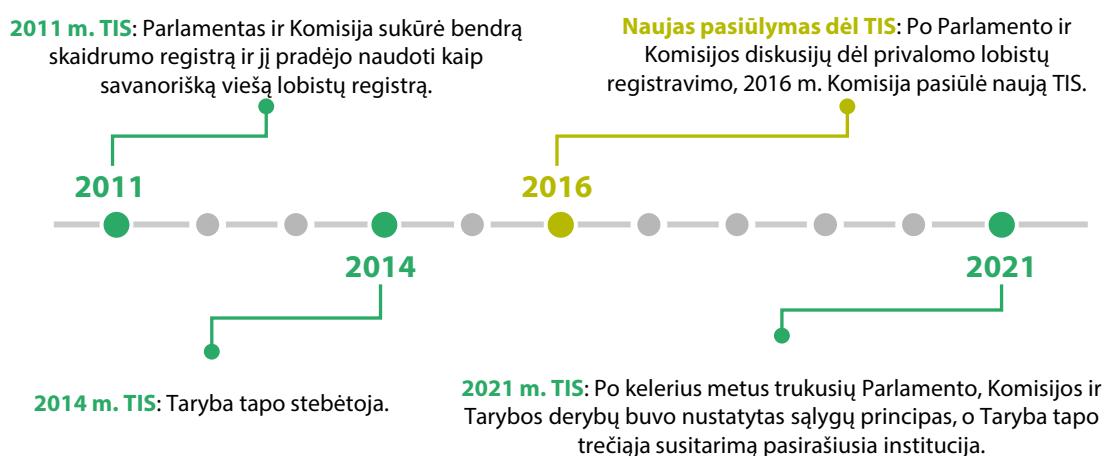
¹ Europos Sąjungos sutarties 11 straipsnis.

² EBPO (2021 m.), *Lobbying in the 21st Century Transparency, Integrity and Access*, OECD Publishing, Paryžius, 2021 m. Europos Tarybos rekomendacija CM/Rec (2017)2.

³ Europos Tarybos Parlamentinės Asamblėjos rekomendacija CM/Rec (2017)2 ir aiškinamasis memorandumas, B.1.10 punktas.

⁴ Vokietija, 2021 m. *Lobbyregistergesetz* (Lobizmo registro aktas),, Airija, 2015 m. Lobizmo reguliavimo aktas, EBPO (2012 m.), *Private Interests, Public Conduct: The Essence of Lobbying* Europos Tarybos rekomendacija CM/Rec (2017)2 ir aiškinamasis memorandumas.

1 diagrama. Susitarimų dėl skaidrumo registro chronologija

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis 2011 m. TIS, 2014 m. TIS, 2016 m. Komisijos pasiūlymu dėl tarpinstitucinio susitarimo ir 2021 m. TIS.

04 Kaip ir jo pirmtakuose, 2021 m. TIS nustatytos tam tikros taisyklės, kurių jį pasirašiusios institucijos susitarė laikytis. Tai nėra vykdytinas ES teisėkūros procedūra priimtas aktas. Jo tikslas – suteikti piliečiams galimybę sekti lobistinę veiklą ir sužinoti apie galimą lobistų įtaką, be kita ko, atskleidžiant jų finansinę paramą⁵.

05 2021 m. TIS nustatytas sąlygų principas⁶. Todėl registracija EUTR yra būtina sąlyga lobistams, norintiems palaikyti tam tikrus ryšius su susitarimą pasirašiusių institucijų nariais ar darbuotojais. 2021 m. TIS kiekviena institucija įsipareigojo savo atskirais sprendimais nustatyti savo sąlygų taikymo ir skaidrumo užtikrinimo priemonių rinkinį⁷. Juose apibrėžiama veikla, kuriai EUTR registracija yra būtina lobistų bendravimo su susitarimą pasirašiusiomis institucijomis sąlyga (pavyzdžiui, dalyvavimas susitikimuose, konferencijose, ekspertų grupėse ar klausymuose), ir nurodoma kita veikla, kuriai vykdyti skatinama registruotis, nors tai nėra išankstinė sąlyga. Susitarimą pasirašiusios institucijos susitarė dėl suderinto požiūrio į lobistinę veiklą, kuriai taikomas 2021 m. TIS, bet ne dėl to, kuriai iš šių veiklos rūšių kiekviena jų nusprendė taikyti registracijos sąlygą⁸.

⁵ 2021 m. TIS 5 konstatuojamoji dalis.

⁶ Ten pat, 7 konstatuojamoji dalis.

⁷ Ten pat, 5 straipsnis.

⁸ Ten pat, 1 straipsnis.

06 Susitarimą pasirašiusių institucijų generaliniai sekretoriai sudaro EUTR valdybą. Valdyba prižiūri bendrą 2021 m. TIS įgyvendinimą, nustato EUTR prioritetus, teikia bendruosius nurodymus EUTR sekretariatui ir priima sekretoriato parengtą [metinę ataskaitą](#). Generaliniai sekretoriai rotacijos principu pirmininkauja Valdybai vienu metų kadencijai ir priima sprendimus bendru sutarimu⁹. Valdybai padedantis sekretoriatas yra bendra veiklos struktūra, kurią sudaro trijų susitarimą pasirašiusių institucijų darbuotojai, įsteigta EUTR duomenų bazės ir viešosios EUTR svetainės, už kurias atsakingi 10 visą darbo dieną dirbančių darbuotojų, veikimui valdyti (2022 m.¹⁰).

07 Susitarimą pasirašiusios institucijos perduoda Valdybai ir sekretariatui įgaliojimus veikti jų vardu priimant atskirus sprendimus dėl pareiškėjų ir įregistruotųjų subjektų (pavyzdžiui, dėl tinkamumo, išbraukimo iš registro, duomenų kokybės patikrų)¹¹. [2 diagramoje](#) pateikta su EUTR įgyvendinimo tvarka susijusi apžvalga.

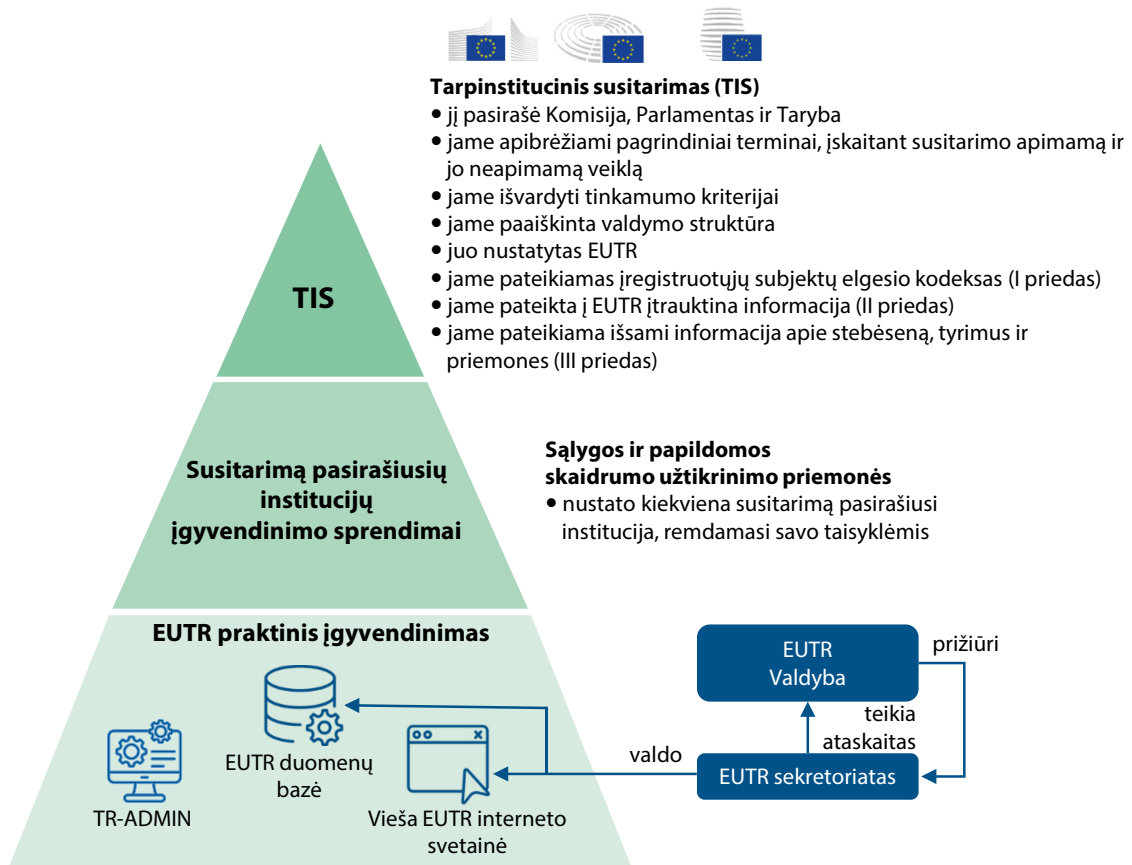
⁹ Ten pat, 7 straipsnis.

¹⁰ 2022 m. EUTR metinė ataskaita.

¹¹ 2021 m. TIS 9 straipsnis.

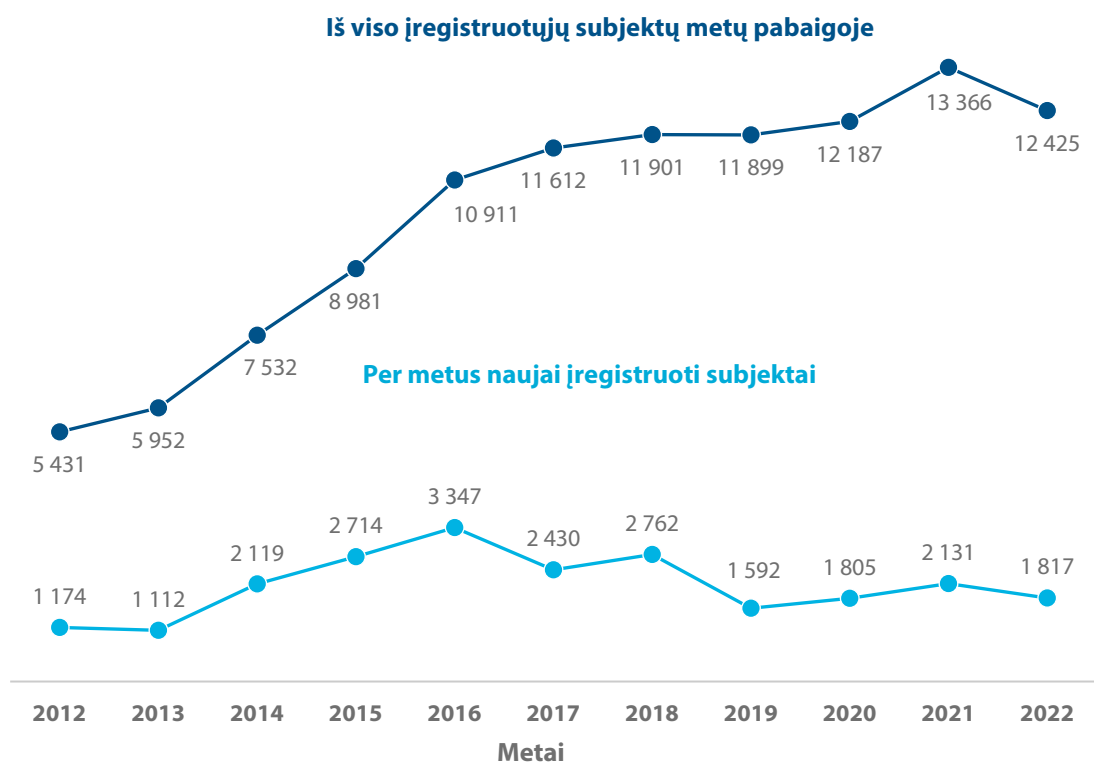
2 diagrama. 2021 m. TIS ir įgyvendinimo tvarka

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis 2021 m. TIS.

08 EUTR registruotų subjektų skaičius nuo jo sukūrimo gerokai išaugo ir 2022 m. pabaigoje jame buvo daugiau kaip 12 000 įregistruotųjų subjektų (žr. **3 diagramą**).

3 diagrama. Per daugelį metų EUTR registruoti subjektai

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis EUTR metinėmis ataskaitomis.

09 Pagal 2021 m. TIS 11 ir 12 straipsnius, susitarimo nepasirašiusios ES institucijos, įstaigos, tarnybos ir agentūros, taip pat valstybės narės gali pranešti Valdybai apie priemones, kurių jos imasi, kad tam tikra veikla priklausytų nuo registracijos EUTR, arba apie bet kokias papildomas skaidrumo užtikrinimo priemones. Iki 2023 m. rugsėjo mėn. tik Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas pranešė Valdybai apie tokias papildomas skaidrumo užtikrinimo priemones¹², kurios įsigaliojo 2023 m. birželio mėn. 2023 m. liepos 4 d. Regionų komitetas priėmė panašias priemones.

¹² 2023 m. kovo 21 d. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto sprendimas C.6.

10 Valstybės narės pranešė tik apie politinį pareiškimą, padarytą Tarybai priimant 2021 m. TIS¹³, kuriame jos įsipareigojo nustatyti, kad lobistų ir jų nuolatinių atstovų bei nuolatinių atstovų pavaduotojų susitikimai priklausytų nuo tokių lobistų registracijos EUTR. Tai buvo susiję tik su susitikimais valstybių narių šešių mėnesių pirmininkavimo Tarybai laikotarpiu ir per ankstesnius šešis mėnesius, o valstybės narės taip pat įsipareigojo skelbti informaciją apie šiuos susitikimus.

11 Pastaraisiais metais ES valstybėse narėse taip pat įvyko svarbių pokyčių lobizmo reglamentavimo srityje. Šiuo metu aštuonios valstybės narės (Vokietija, Airija, Graikija, Prancūzija, Lietuva, Austrija, Lenkija ir Slovėnija) turi privalomas lobistų registravimo sistemas, o keturios (Belgija, Italija, Nyderlandai ir Rumunija) – savanoriškas¹⁴. Už ES ribų Kanada ir JAV yra vienos iš šalių, sukūrusių privalomus lobizmo registrus.

12 2022 m. gruodžio mėn. pasigirdo tvirtinimų, kad Kataras neteisėtai darė įtaką buvusiems ir dabartiniams Europos Parlamento nariams siekdamas užsienio politikos tikslų¹⁵ („Katargeitas“). Vėliau Parlamentas priėmė [keletą sprendimų](#), susijusių su tuo, kaip Parlamentas įgyvendina EUTR:

- 2022 m. gruodžio mėn. Parlamento pirmininkas pateikė [14 punktų pasiūlymą](#) sugriežtinti EP nariams taikomas taisykles, iš kurių du buvo susiję su griežtesnėmis lobistų patikromis ir privalomu informacijos apie susitikimus skelbimu;
- 2023 m. balandžio mėn. organas, nustatantis Parlamento vidaus taisykles (toliau – Biuras), priėmė [naujas su buvusiais EP nariais susijusias priemones](#), pagal kurias nustatyta, kad prieš pradėdami lobistinę veiklą jie turėtų palaukti šešis mėnesius nuo savo, kaip Europos Parlamento nario, kadencijos pabaigos ir kad prieš tai jie turėtų užsiregistruoti EUTR;
- 2023 m. gegužės mėn. Biuras priėmė naujas patekimo į Europos Parlamentą taisykles, kuriomis siekiama paaiškinti lobistų prieigos teises, kurios įsigaliojo 2023 m. birželio 8 d.;

¹³ [Politinis pareiškimas](#) priimant Tarpinstitucinį susitarimą dėl privalomo skaidrumo registro.

¹⁴ Europos Parlamento tyrimų tarnyba, [Transparency Register: Who is lobbying the EU \(infografikas\)](#), 2018 m., atnaujintas 2021 m., ir vėliau priimtas Graikijos lobizmo reglamentavimo įstatymas Nr. 4829/2021.

¹⁵ 2022 m. gruodžio 13 d. [Pirmininkų sueigos pareiškimas](#) ir [Corruption scandal: MEPs insist on reforms for transparency and accountability](#), 2022 m. gruodžio 15 d.

- o 2023 m. birželio mėn. Biuras priėmė [papildomas interesų grupių atstovų dalyvavimo visuose Parlamento renginiuose taisykles](#), kurios įsigaliojo 2023 m. liepos 12 d. ir
- o 2023 m. rugsėjo mėn. Parlamentas iš dalies pakeitė savo [Darbo tvarkos taisykles](#), kad į jas būtų įtrauktas bendras reikalavimas visiems EP nariams ir jų padėjėjams skelbti apie su Parlamento veikla susijusius planuojamus susitikimus su lobistais, patenkančiais į EUTR. Šios taisyklės įsigaliojo 2023 m. lapkričio 1 d.¹⁶.

---

¹⁶ Europos Parlamento sprendimo [2023/2095\(REG\)](#) 13 pakeitimas, Parlamento darbo tvarkos taisyklių I priedo 5a straipsnis (naujas).

Audito apimtis ir metodas

13 Šio audito tikslas buvo įvertinti, ar EUTR yra naudinga priemonė siekiant užtikrinti lobistinės veiklos skaidrumą ES lygmeniu. Vertinome, ar:

- o 2021 m. TIS, kuris yra EUTR pagrindas, atitinka tarptautiniu mastu pripažintus lobizmo skaidrumo ir sąžiningumo principus, įskaitant lobistams skirtų vykdymo užtikrinimo elementų buvimą;
- o susitarimą pasirašiusios institucijos prasmingai naudojami EUTR registracija kaip būtina lobistinės veiklos sąlyga;
- o EUTR sekretoriato darbo tvarka padeda užtikrinti gerą duomenų apie lobistinę veiklą kokybę ir
- o EUTR viešoje interneto svetainėje pateikiamas atitinkamas turinys ir ji yra patogiai naudoti.

14 Nevertinome, ar skaidrumo registras galėtų būti sukurtas ir valdomas kitais būdais nei tarpinstituciniu susitarimu. Taip pat nevertinome alternatyvių EUTR valdymo būdų, pavyzdžiui, jo sukūrimo vienoje iš susitarimą pasirašiusių institucijų, o ne šių institucijų darbo pasidalijimo ar užduoties perdavimo nepriklausomai išorės įstaigai.

15 Nors oficialiai pripažintų tarptautinių lobizmo standartų nėra, šiuo klausimu yra parengti tarptautiniu mastu pripažinti principai. Savo audito darbe naudojome [dešimt EBPO skaidrumo ir sąžiningumo lobizmo srityje principų](#) ir konsultavomės su EBPO atstovais. Taip pat atsižvelgėme į Europos Tarybos rekomendaciją dėl lobistinės veiklos teisinio reglamentavimo viešo sprendimų priėmimo kontekste¹⁷, kuri atitinka EBPO principus.

---

¹⁷ Europos Tarybos [rekomendacija CM/Rec \(2017\)2](#) ir aiškinamasis memorandumas.

16 Peržiūrėjome su šiais tarptautiniu mastu pripažintais principais ir gerą patirtimi nacionalinėse registracijos sistemose susijusius leidinius¹⁸. Taip pat peržiūrėjome 12 šalių, turinčių privalomą arba savanorišką lobistų registrą, sistemas (žr. **11** dalį) ir nurodėme keturias šalis, kurios pateikia gerosios patirties pavyzdžių (Vokietiją, Airiją, Austriją ir Kanadą).

17 Audito darbą atlikome daugiausia dėmesio skirdami 2019–2022 m. laikotarpiui. Peržiūrėjome metines EUTR veikimo ataskaitas, Valdybos protokolus ir dokumentus apie sekretoriato veiklą. Surengėme interviu su sekretoriato darbuotojais, taip pat Parlamento, Tarybos ir Komisijos darbuotojais. Taip pat susitikome su EBPO atstovais ir ombudsmene. Atsižvelgėme į atitinkamus pokyčius iki 2023 m. rugsėjo mėn. pabaigos.

18 Naudojome duomenų analizės metodus, kad sutikrintume visą EUTR duomenų populiaciją (iš viso 12 653 įregistruotuosius subjektus tuo metu, kai 2022 m. spalio 5 d. gavome duomenis) su mokėjimais, užregistruotais Komisijos apskaitos sistemoje (ABAC). Atlikome pagrindinius EUTR duomenų išsamumo ir tikslumo testus. Taip pat atrinkome rizika grindžiamą 100 įregistruotųjų subjektų imtį, kad įvertintume jų duomenų kokybę ir sekretoriato atliktas patikras, remdamiesi tam tikrais rizikos veiksniais, pavyzdžiui, tuščiais duomenimis privalomuose laukuose, išskirčių duomenimis apie kryžmines darbuotojų skaičiaus ir lobistų išlaidų patikras, taip pat duomenų kryžminio sutikrinimo su ABAC neatitikimais. Į mūsų imtį buvo įtraukti įvairūs 2008–2022 m. užregistruoti lobistai, todėl buvo didelė tikimybė, kad buvo atlikta bent viena jų darbo kokybės patikra, įskaitant tinkamumo kriterijų vertinimą atgaline data.

19 2021 m. TIS turi būti peržiūrėtas iki 2025 m. liepos mėn. Todėl mūsų audito tikslas buvo laiku pateikti analizę ir rekomendacijas, į kurias būtų galima atsižvelgti atliekant šią peržiūrą.

---

¹⁸ EBPO, *Lobbying in the 21st century: Transparency, integrity and access*, OECD Publishing, Paryžius, 2021 m., EBPO, Tarybos rekomendacija dėl lobizmo skaidrumo ir sąžiningumo principų [OECD/LEGAL/0379](#) ir Europos Tarybos rekomendacija [CM/Rec\(2017\)](#).

Pastabos

EUTR tarpinstitucinis susitarimas turi teigiamų elementų, tačiau vykdymo užtikrinimo priemonės yra nepakankamos

20 Pagal dešimt EBPO principų¹⁹, sprendimus priimantiems asmenims pateikiami orientyrai ir gairės, kaip skatinti lobizmo skaidrumą ir sąžiningumą keturiose pagrindinėse srityse (taip pat žr. **1 lentelę**), susijusiose su:

- o veiksmingos ir teisingos atvirumo ir prieigos sistemos kūrimu;
- o skaidrumo didinimu;
- o sąžiningumo kultūros puoselėjimu ir
- o veiksmingo lobizmo sistemos įgyvendinimo, atitikties ir peržiūros mechanizmų numatymu.

21 Įvertinome 2021 m. TIS suderinamumą su šiais principais.

2021 m. TIS iš esmės atitinka tarptautinius principus

22 2021 m. TIS nustatyta susitarimą pasirašiusioms institucijoms skirta sistema ir veiklos principai, nustatant apibrėžtis²⁰, apibrėžiant lobistinę veiklą, kurią susitarimas apima ir kurios jis²¹ neapima, ir konkrečiai įvardijant valdymo ir darbo struktūras²². Į EUTR įtrauktos pareiškėjų tinkamumo nuostatos, lobistų elgesio kodeksas, konkreti informacija, kuri turėtų būti įtraukta į EUTR, ir nuostatos dėl stebėsenos, tyrimų ir susijusių priemonių²³. Nustatėme, kad 2021 m. TIS iš esmės atitinka dešimt EBPO principų, kaip parodyta **1 lentelėje**.

---

¹⁹ Tarybos rekomendacija dėl lobizmo skaidrumo ir sąžiningumo principų [OECD/LEGAL/0379](#).

²⁰ 2021 m. TIS 2 straipsnis.

²¹ Ten pat, 3 ir 4 straipsniai.

²² Ten pat, 7 ir 8 straipsniai.

²³ Ten pat, 6 straipsnis, I ir III priedai.

1 lentelė. 2021 m. TIS sistemos vertinimas pagal EBPO principus

Keturi pagrindinės EBPO nustatytos sritys	EBPO 10 lobizmo skaidrumo ir sąžiningumo principų	Mūsų atliktas 2021 m. TIS vertinimas
I. Veiksmingos ir teisingos atvirumo ir prieigos sistemos kūrimas	1. Šalys turėtų sudaryti vienodas sąlygas, suteikdamos visiems suinteresuotiesiems subjektams sąžiningas ir lygias galimybes plėtoti ir įgyvendinti viešąją politiką.	<p>✓ Sukuriamas EUTR, per kurį lobistai gali dalyvauti plėtojant ir įgyvendinant ES politiką.</p> <p>○ Registracija visai lobistinei veiklai nėra būtina. Institucijos pačios sprendžia, kurioms veiklos rūšims, kurias apima 2021 m. TIS, registracija yra būtina sąlyga.</p>
	2. Lobizmo taisyklėse ir gairėse turėtų būti atsižvelgiama į valdymo problemas, susijusias su lobistine praktika, ir atsižvelgiama į socialines, politines ir administracines aplinkybes.	<p>✓ Susitarimą pasirašiusios institucijos EUTR valdo per Valdybą ir užtikrina atskaitomybės ir priežiūros mechanizmą.</p> <p>Į EUTR įtrauktos tinkamumo nuostatos, elgesio kodeksas ir veiklos procedūros.</p>
	3. Lobizmo taisyklės ir gairės turėtų derėti su platesne politika ir reguliavimo sistemomis.	<p>✓ Nustatomos prie ES tikslų pritaikytos lobizmo taisyklės ir gairės.</p>
	4. Svarstydamos ar rengdamos lobizmo taisykles ir gaires, šalys turėtų aiškiai apibrėžti terminus „lobizmas“ ir „lobistas“.	<p>✓ pateikiama terminų „lobistas“/ „interesų grupės atstovas“ apibrėžtis.</p> <p>✓ Terminas „lobizmas“ apibrėžiamas netiesiogiai ir pateikiamas orientacinis lobistinės veiklos sąrašas.</p>
II. Skaidrumo didinimas	5. Šalys turėtų užtikrinti pakankamą skaidrumą, kad valstybės pareigūnai, piliečiai ir įmonės galėtų gauti pakankamai informacijos apie lobistinę veiklą.	<p>✓ Sukuriama viešai prieinama interneto svetainė, kurioje suinteresuotieji subjektai gali susipažinti su informacija apie lobizmą.</p>
	6. Šalys turėtų sudaryti sąlygas suinteresuotiesiems subjektams, įskaitant pilietinės visuomenės organizacijas, įmones, žiniasklaidą ir plačiąją visuomenę, tikrinti lobistinę veiklą.	
III. Sąžiningumo kultūros puoselėjimas	7. Šalys turėtų puoselėti sąžiningumo kultūrą viešosiose organizacijose ir sprendimų priėmimo procese, nustatydamos aiškias valstybės pareigūnų elgesio taisykles ir gaires.	<p>✓ Į šį klausimą atsižvelgiama individualiais susitarimais pasirašiusių institucijų sprendimais, ES tarnybos nuostatais ir platesne ES institucijų etikos sistema.</p>
	8. Lobistai turėtų laikytis profesionalumo ir skaidrumo standartų; jie dalijasi atsakomybe už skaidrumo ir sąžiningumo kultūros puoselėjimą lobizmo srityje.	<p>✓ Reikalaujama patvirtinti, kad pareiškėjai laikosi EUTR elgesio kodekso, kad jie galėtų registruotis.</p>

Keturi pagrindinės EBPO nustatytos sritys	EBPO 10 lobizmo skaidrumo ir sąžiningumo principų	Mūsų atliktas 2021 m. TIS vertinimas
IV. Veiksmingo įgyvendinimo, atitikties ir peržiūros mechanizmų numatymas	9. Šalys turėtų įtraukti pagrindinius subjektus į nuoseklių strategijų įgyvendinimą ir praktikos taikymą, kad būtų užtikrinta atitiktis.	<p>✓ Nustatomas stebėsenos mechanizmas, tačiau nenustatomos konkrečios lobistų pareigos, susijusios su visa lobistine veikla.</p> <p>○ Nustatytos priemonės, skirtos neatitikties problemai spręsti, tačiau sankcijos netaikomos.</p>
	10. Šalys turėtų periodiškai peržiūrėti savo taisyklių ir gairių, susijusių su lobizmu, veikimą ir, atsižvelgdamos į patirtį, atlikti būtinus patikslinimus.	<p>✓ Reikalaujama reguliariai vertinti, kaip įgyvendinamos priemonės, kurių imtasi siekiant prireikus pateikti rekomendacijas dėl tokių priemonių tobulinimo ir sustiprinimo, nenurodant, ką reiškia „reguliariai“.</p> <p>Nustatyta, kad iki 2025 m. liepos mėn. turi būti atlikta 2021 m. TIS peržiūra.</p>

✓ *Teigiamas (-i) elementas (-ai)*

○ *Trūkumas (-ai)*

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis Tarybos rekomendacija dėl lobizmo skaidrumo ir sąžiningumo principų, [OECD/LEGAL/0379](#) ir 2021 m. TIS.

23 2021 m. TIS nenustatyti būtiniausi reikalavimai dėl to, kaip jis turėtų būti įgyvendintas praktiškai. Susitarimą pasirašiusios institucijos gali apibrėžti veiklą, kurios atveju registracija EUTR turėtų būti išankstinė sąlyga, ir kaip šias sąlygas įgyvendinti. Todėl susitarimą pasirašiusios institucijos skirtingai taiko 2021 m. TIS, pavyzdžiui, dėl to, kurie institucijų nariai ir darbuotojai yra įtraukiami, kas yra susitikimas ir kokia informacija apie susitikimus turėtų būti skelbiama. Todėl esama skirtingų požiūrių į tai, kaip lobistai gali bendrauti su susitarimą pasirašiusiomis institucijomis.

Pagrindinė turima vykdymo užtikrinimo priemonė – lobistų pašalinimas iš registro

24 Pagal EBPO principus, kad būtų užtikrintas reikalavimų laikymasis, šalys turėtų parengti ir taikyti nuoseklių strategijų ir mechanizmų spektrą, įskaitant tinkamai finansuojamą stebėseną ir vykdymo užtikrinimą²⁴. Europos Taryba taip pat rekomenduoja, kad teisės aktuose dėl lobizmo būtų numatytos sankcijos už reikalavimų nesilaikymą, kurios turėtų būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios²⁵.

²⁴ Tarybos rekomendacija dėl lobizmo skaidrumo ir sąžiningumo principų, [OECD/LEGAL/0379](#), 9 principas.

²⁵ Europos Tarybos [rekomendacija CM/Rec \(2017\)2](#) 15 principas.

25 2021 m. TIS nėra teisėkūros procedūra priimamas aktas, todėl juo negalima nustatyti sankcijų lobistams. Jei registre esantys lobistai pažeidžia 2021 m. TIS elgesio kodekso taisykles ir principus, pagrindinė turima vykdymo užtikrinimo priemonė yra jų pašalinimas iš EUTR²⁶. Priklausomai nuo pažeidimo sunkumo, sekretoriatas gali uždrausti lobistui vėl registruotis nuo 20 darbo dienų iki dvejų metų, taip pat gali EUTR interneto svetainėje paskelbti priemonę, kurios buvo imtasi. 2019–2022 m. kasmet vidutiniškai 990 lobistų būdavo pašalinami iš registro po kokybės patikrų arba laiku neatnaujinus jų registracijos. Tačiau tik šeši iš šių lobistų buvo pašalinti po skundų ir tyrimų, o vienam iš jų buvo uždrausta persiregistruoti. Informacija apie šį lobistą, kuriam buvo uždrausta persiregistruoti, buvo paskelbta.

26 Kitose teisės aktais pagrįstose sistemose dažniausia sankcijų forma yra ne tik pašalinimas iš atitinkamo registro, bet ir baudos. Kai kuriose iš šių sistemų taip pat gali būti taikomos baudžiamosios sankcijos, žr. [1 langelį](#). Kadangi EUTR yra savanoriškas registras, tokios baudžiamosios ar finansinės sankcijos teisiškai neįmanomos.

---

²⁶ 2021 m. TIS, III priedo 8 skirsnis.

1 langelis

Sankcijų priemonių nacionaliniuose skaidrumo registruose, pagrįstuose teisėkūros procedūra priimamais aktais, pavyzdžiai

Vokietija

Jei registracija i) neatliekama, ii) atliekama netinkamai, iii) neatliekama laiku arba iv) ne visa apimtimi, už pažeidimą dėl neatsargumo gali būti skiriamos baudos iki 20 000 eurų, o už tyčinį pažeidimą – iki 50 000 eurų.

Airija

Už lobizmo taisyklių nesilaikymą skiriama bauda iki 2 500 eurų arba baudžiama laisvės atėmimu iki dvejų metų.

Austrija

Už profesionalią lobistinę veiklą, kuri prieštarauja taikytinam lobizmo teisės aktui, skiriama bauda iki 60 000 eurų.

Kanada

Federaliniu lygmeniu už lobizmo taisyklių pažeidimus baudžiama laisvės atėmimu nuo 6 mėnesių iki dvejų metų.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis *Lobbyregistergesetz* (Lobizmo registro aktu); 2015 m. *Lobizmo reguliavimo aktu (Lobbying- und Interessenvertretungs-Transparenz-Gesetz)* (Lobizmo ir interesų atstovavimo skaidrumo aktu) ir *Lobizmo aktu R.S.C. 1985, c. 44 (4th Supp.)*

Ne visai lobistinei veiklai reikalinga EUTR registracija, tačiau institucijos yra įdiegusios tam tikras papildomas skaidrumo priemones

27 Susitarimą pasirašiusios institucijos įgyvendina 2021 m. TIS, priimdamos savo atskirus įgyvendinimo sprendimus dėl sąlygų taikymo ir papildomų skaidrumo užtikrinimo priemonių. Institucijų etikos sistemos elementai taip pat yra konteksto dalis. Įvertinome, ar susitarimą pasirašiusių institucijų vykdomas 2021 m. TIS įgyvendinimas visapusiškai apima sąveiką su lobistais ir ar lobistams suteikiamos teisingos ir vienodos galimybės plėtoti ir įgyvendinti ES viešąją politiką.

Lobistai turi užsiregistruoti EUTR tik tam tikrų susitikimų ir veiklos rūšių atveju

28 Pagal 2021 m. TIS, sąlygos reiškia principą, pagal kurį registracija EUTR yra būtina sąlyga, kad lobistai galėtų vykdyti tam tikras veiklos rūšis, kurioms taikomas susitarimas²⁷. Susitarimą pasirašiusios institucijos sąlygų principą įgyvendina, reikalaujamos, kad:

- o tam tikri nariai (tik Komisijos nariai) ir institucijų darbuotojai susitiktų tik su EUTR užsiregistravusiais lobistais;
- o tam tikros veiklos rūšys (pavyzdžiui, dalyvavimas klausymuose, konferencijose ar ekspertų grupėse) apsiribotų EUTR užsiregistravusiais lobistais.

29 Institucijos šias dvi pirmiau paminėtas kategorijas naudoja skirtingai. Taryba ir Komisija abiem šiomis kategorijomis naudojasi paraleliai. Parlamentas taiko sąlygų principą susitikimams su lobistais, aktyviai dalyvaujančiais renginiuose (pavyzdžiui, kaip kalbėtojai arba vieni iš organizatorių), tačiau jo netaiko atskiriems susitikimams su nariais ir darbuotojais.

30 Lobistai turėtų būti užregistruoti EUTR prieš tam tikrus susitikimus. Už šios sąlygos vykdymą atsako institucijų nariai ir darbuotojai. Pirmiausia įvertinome, kokių mastu nariams ir darbuotojams taikoma pareiga susitikti tik su registruotais lobistais. Tada vertinome, ar veiklos rūšių, kurias vykdo tik registruoti lobistai, spektras yra pakankamai platus.

31 Nustatėme, kad reikalavimas, kad lobistai registruotųsi prieš jiems susitinkant su institucijų atstovais, taikomas tik aukšto lygio sprendimus priimančioms asmenims Taryboje ir Komisijoje. Taryboje taikomi reikalavimai dėl lobistų registravimosi tik prieš jiems dalyvaujant susitikimuose su aukšto lygio Tarybos generalinio sekretoriato darbuotojais (generaliniu sekretoriumi ir generaliniais direktoriais). Darbuotojai, išskyrus generalinį sekretorių ir generalinius direktorius, raginami prieš susitinkant su lobistais patikrinti, ar jie yra įtraukti į EUTR²⁸. Komisijoje reikalavimas, kad lobistai prieš susitikimą registruotųsi EUTR, taikomas nariams, jų kabinetams ir aukšto lygio darbuotojams (generaliniam sekretoriui ir generaliniams direktoriams). Parlamente norint gauti leidimą patekti į pastatus ir, nuo 2023 m. liepos mėn., norint kartu organizuoti renginius ir aktyviai juose dalyvauti Parlamento patalpose, reikalinga EUTR

---

²⁷ 2021 m. TIS 2 straipsnis.

²⁸ Tarybos tarnybų pranešimas Nr. 35/21, 2 skirsnis (neprieinamas viešai).

registracija. EP nariams ir jų padėjėjams rekomenduojama susitikti su registruotais lobistais. Šiuo metu nereikalaujama, kad Parlamento darbuotojai susitikytų tik su registruotais lobistais.

32 Tai reiškia, kad nė vienoje iš susitarimą pasirašiusių institucijų tai, kad lobistai būtų registruoti EUTR, kad galėtų susitikti su žemesnio nei generalinio direktoriaus lygio darbuotojais, nėra būtina sąlyga. Todėl šis reikalavimas netaikomas susitikimams su dauguma darbuotojų. Išsamesnių duomenų pateikta [2 lentelėje](#).

2 lentelė. Reikalavimai nariams ir darbuotojams, susitinkantiems su registruotais lobistais

		Europos Parlamentas	Tarybos generalinis sekretoriatas	Komisija
Nariai	Europos Parlamento nariai/ Komisijos nariai	○	–	✓
Nariams dirbantys darbuotojai	Narių darbuotojai (kabinetai, EP narių padėjėjai)	○	–	✓
Darbuotojai	Generalinis sekretorius	✗	✓	✓
	Generaliniai direktoriai	✗	✓	✓
	Generalinių direktorių pavadootojai	✗	○	○
	Direktoriai	✗	○	○
	Vyresnieji patarėjai, patarėjai	✗	○	○
	Skyrių vadovai	✗	○	○
	Kiti darbuotojai	✗	○	○

✓ Į sąrašą įtrauktas (-i) asmuo (-enys) turi susitikti tik su registruotais lobistais

✗ Reikalavimų nėra

○ Reikalavimų nėra, tačiau rekomenduojama susitikti tik su registruotais lobistais

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis Komisijos sprendimo [2014/838/ES \(Euratomas\)](#) 6 konstatuojamąja dalimi, Komisijos sprendimo [2018/C 65/06](#) 7 straipsniu, [Europos Parlamento 2023 m. darbo tvarkos taisyklių](#) 11 straipsnio 2 ir 3 dalimis ir Tarybos sprendimo [\(ES\) 2021/929](#) 3 straipsniu.

33 Susitikimo apibrėžtis yra svarbi tiek tiems susitikimams, kurių atveju registracija EUTR yra būtina sąlyga, tiek papildomoms skaidrumo užtikrinimo priemonėms. 2021 m. TIS šis klausimas sprendžiamas nurodant, kas neturi būti laikoma susitikimu²⁹. Kiekviena susitarimą pasirašiusi institucija šią apibrėžtį taiko praktiškai per oficialius įgyvendinimo sprendimus arba neoficialias vidaus gaires. Žr. **2 langelį**.

2 langelis

Susitarimą pasirašiusių institucijų atskiro „susitikimo“ apibrėžtis

Europos Parlamentas

Numatytas susitikimas suprantamas kaip bet kuris interesų grupės atstovo arba EP nario (savanoriškai skelbiant apie susitikimus), pirmininko, pranešėjo ar šešėlinio pranešėjo (privalomai skelbiant apie susitikimus) iniciatyva rengiamas susitikimas, kuriam pritarė kita šalis ir kuriam nustatyta tam tikra data ir laikas. Būdvardis „numatytas“ reiškia, kad atsitiktiniai susitikimai nepatenka į šios nuostatos taikymo sritį.

Taryba

Tarybos generalinis sekretoriatas taiko lobistų registracijos reikalavimą visiems tarp interesų grupių atstovų ir generalinio sekretoriaus bei generalinių direktorių rengiamiems susitikimams. Tai apima tiek fizinius susitikimus, tiek susitikimus, kurie rengiami naudojant bet kokį nuotolinį ryšį, nepriklausomai nuo to, ar jie vyksta Tarybos patalpose, ar ne; registracijos reikalavimas netaikomas vien privataus ar socialinio pobūdžio susitikimams arba spontaniams susitikimams.

---

²⁹ 2021 m. TIS 4 straipsnio 1 dalies f punktas.

Komisija

„Susitikimas – dvišalis susitikimas, surengtas organizacijos ar savarankiškai dirbančio asmens, Komisijos nario ir (arba) jo kabineto nario arba generalinio direktoriaus iniciatyva siekiant aptarti su Sąjungos politikos formavimu ir įgyvendinimu susijusį klausimą. Ši sąvoka neapima susitikimų, rengiamų įgyvendinant Sutartimis ar Sąjungos aktais nustatytas administracines procedūras, patenkančias į Komisijos nario arba generalinio direktoriaus tiesioginės atsakomybės sritį, taip pat vien tik privataus ar socialinio pobūdžio arba spontanių susitikimų“. Komisijos nuomone, vaizdo konferencijos ir visų rūšių konferencijų pokalbiai, skirti klausimams, susijusiems su ES politikos formavimu ir įgyvendinimu, aptarti, laikomi susitikimais, o pokalbiai telefonu – ne.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis Parlamento ir Tarybos dokumentais, Komisijos sprendimo [2014/838/ES \(Euratomas\)](#) 2 straipsnio b punktu ir Komisijos sprendimo [2014/839/ES \(Euratomas\)](#) 2 straipsnio a punktu.

34 Iš to, kas išdėstyta pirmiau, matyti, kad į susitarimą pasirašiusių institucijų susitikimo apibrėžtis aiškiai patenka tik iš anksto suplanuoti susitikimai. Spontaniniai susitikimai į 2021 m. TIS taikymo sritį nepatenka. Kiti ryšiai, pavyzdžiui, neplanuoti pokalbiai telefonu ir susirašinėjimas e. paštu, taip pat nelaikomi susitikimais. Tai reiškia, kad lobizmas įvairių susitikimų, kurių metu lobistai gali siekti daryti įtaką nariams ar darbuotojams, atveju gali būti vykdomas neužtikrinant EUTR numatyto skaidrumo.

35 Kadangi susitarimą pasirašiusių institucijų nariai ir darbuotojai yra atsakingi už praktinį šių priemonių įgyvendinimą, svarbu, kad jie žinotų atitinkamas taisykles, gaires ir apibrėžtis. Remiantis EUTR veikimo [metinėmis ataskaitomis](#), institucijos ėmėsi veiksmų informuotumui didinti. Informuotumo didinimas yra dar svarbesnis atsižvelgiant į tai, kad vidaus kontrolės mechanizmai buvo riboti siekiant nustatyti, ar praktiškai nariai ir darbuotojai reikalauja, kad lobistai užsiregistruotų EUTR prieš susitikdami su jais.

36 Kai kurie nacionaliniai lobizmo susitarimai, grindžiami teisėkūros procedūra priimamais aktais, yra privalomi lobistams ir apima daugiau darbuotojų nei ES lygmeniu. Žr. [3 langelyje](#) pateiktą pavyzdį.

3 langelis

Lobizmo susitarimai Vokietijoje

Vokietijos lobizmo registro aktas taikomas atstovavimui specialioms interesams Vokietijos parlamente (*Bundestag*) ir federalinėje vyriausybėje (*Bundesregierung*). Nuo 2022 m. sausio 1 d. registras lobistams yra privalomas.

Vokietijos parlamento atveju į registrą įtraukti ne tik parlamento nariai ir aukščiausio lygmens darbuotojai, bet ir jiems dirbantys darbuotojai, darant prielaidą, kad juos taip pat pasieks pranešimai, kuriais siekiama daryti įtaką politikos formavimui ar sprendimų priėmimui.

37 2021 m. TIS pasirašiusios institucijos reikalauja, kad registracija EUTR būtų išankstinė tam tikros lobistinės veiklos, išskyrus susitikimus, sąlyga. Komisijos įgyvendinimo sprendimai, susiję su šia tema, priimti 2014 ir 2018 m.; Tarybos ir Parlamento sprendimai yra naujesni. Parlamentas reikalauja užsiregistruoti įvairiai veiklai. 2023 m. birželio mėn. Parlamentas atnaujino savo taisykles, kad jos apimtų daugiau veiklos rūšių jo patalpose. [3 lentelėje](#) apžvelgiamos institucijų, kurioms taikoma lobistų registracija EUTR, veiklos rūšys.

3 lentelė. Lobistinė veikla, kuriai būtina išankstinė registracija EUTR

Parlamentas	Tarybos generalinis sekretoriatas	Komisija
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Jungtinės grupės ir kitos neoficialios grupės ✓ Pranešėjai komitetų klausymuose ✓ Gauti ilgalaikius įėjimo leidimus 		<ul style="list-style-type: none"> ✓ Tam tikrų kategorijų asmenų ir organizacijų dalyvavimas Komisijos ekspertų grupėse: — asmenys (B tipas) — organizacijos (C tipas)
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kaip vienos iš priimančiųjų institucijų ir (arba) kaip aktyvių svečių dalyvavimas visuose Parlamento patalpose organizuojamuose renginiuose (nuo 2023 m. liepos 12 d.). 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Teminiai informaciniai susitikimai ir pranešėjai viešuose renginiuose, kuriuos organizuoja generalinis sekretoriatas 	

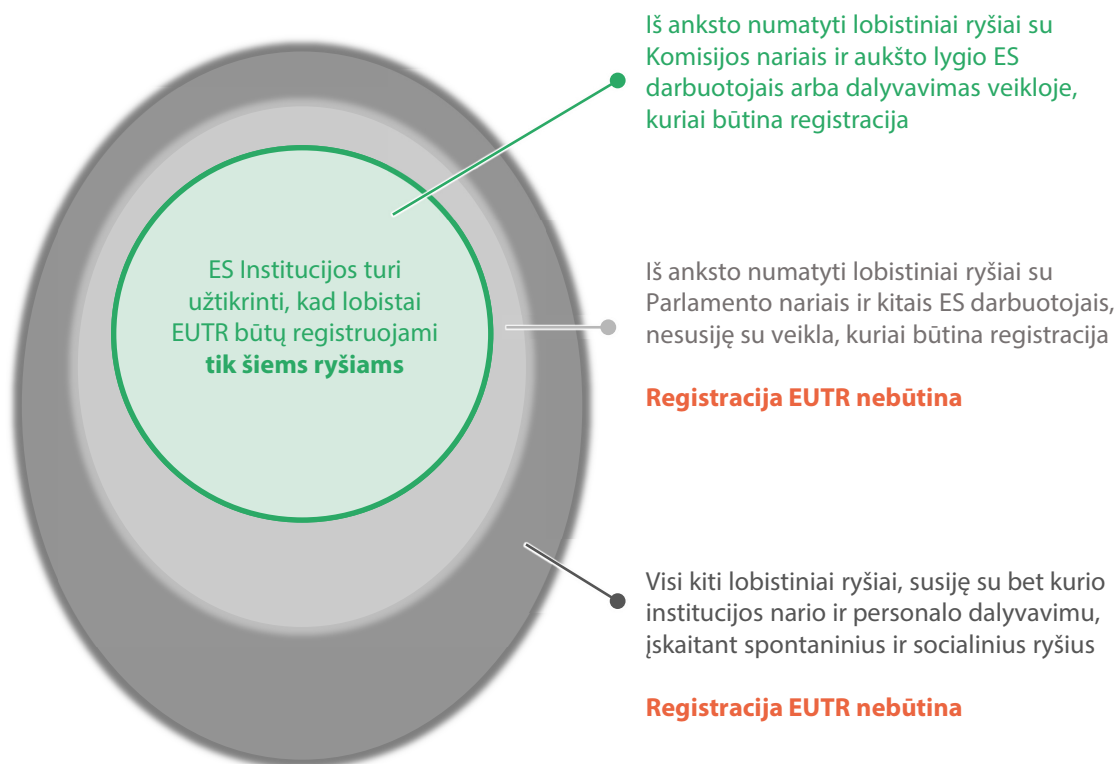
Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis Komisijos sprendimu C(2016)3301 dėl ekspertų grupių horizontalių taisyklių, 2019 m. Europos Parlamento darbo tvarkos taisyklėmis, atnaujintų 2023 m. Europos Parlamento darbo tvarkos taisyklių 35 ir 35a straipsniais, 2023 m. birželio 12 d. Europos Parlamento biuro sprendimu ir Tarybos sprendimo (ES) 2021/929 4 ir 5 straipsniais.

38 Atlikdami auditą nustatėme, kad viena NVO, nustatyta per Katargeito skandalą, nebuvo užregistruota EUTR, bet 2022 m. birželio mėn. kartu su [Parlamento tarnybomis surengė konferenciją Parlamento patalpose](#). Tuo metu Parlamento taisyklėse nebuvo reikalaujama, kad būtų registruojamasi EUTR, nustatant tai kaip išankstinę tokios veiklos sąlygą. Tačiau į šį klausimą buvo atsižvelgta atnaujinus Parlamento taisykles, kurios įsigaliojo 2023 m. liepos mėn.

39 Komisija reikalauja, kad registracija EUTR būtų išankstinė tik tam tikrų tipų asmenų ir organizacijų dalyvavimo Komisijos ekspertų grupėse sąlyga. Tačiau Komisija nereikalauja registruoti EUTR jokios kitos 2021 m. TIS 3 straipsnyje aprašytos lobistinės veiklos. Tai reiškia, kad lobistai gali dalyvauti tokioje veikloje kaip konferencijų, renginių, klausymų ar komunikacijos kampanijų su Komisija organizavimas arba dalyvavimas juose, neužsiregistravę EUTR. **4 diagramoje** apibendrinama 2021 m. TIS sąlygų principo praktinio įgyvendinimo apimtis.

4 diagrama. 2021 m. TIS sąlygų principo praktinio įgyvendinimo apimties santrauka¹

¹ Skirsnų dydžiai yra tik pavyzdiniai ir neatspindi faktinių proporcijų ar santykinų dydžių.

40 Dėl praktinės ribotos registracijos EUTR reikalavimų taikymo srities ir skirtingų trijų institucijų požiūrių EUTR neužsiregistravusiems lobistams nedraudžiama dalyvauti įvairiuose susitikimuose ir vykdyti kitą lobistinę veiklą su institucijų nariais ar darbuotojais.

Institucijos imasi papildomų veiksmų skaidrumui didinti ir registracijai skatinti

41 2021 m. TIS nurodyta, kad kiekviena susitarimą pasirašiusi institucija gali kartu su savo sąlygų taikymo priemonėmis nustatyti papildomas skaidrumo užtikrinimo priemones, skirtas „registracijai skatinti ir [...] bendrajai sistemai stiprinti“.

42 Įvertinome įvairias papildomas skaidrumo užtikrinimo priemones, kurias institucijos įgyvendino dviejose pagrindinėse srityse, susijusiose su:

- informacijos apie susitikimus ir lobistinę veiklą, kurioje dalyvauja nariai ir darbuotojai po to, kai jie įvyko, skelbimu ir
- priemonėmis, kuriomis lobistai skatinami registruotis EUTR.

Informacijos apie susitikimus ir kitą lobistinę veiklą skelbimas

43 Kiekvienos iš trijų susitarimą pasirašiusių institucijų atveju nustatėme atitinkamas taisykles ir rekomendacijas dėl informacijos apie susitikimus ir kitą veiklą skelbimo ir įvertinome jų aprėptį ir įgyvendinimą. Mūsų audito metu Parlamento komitetų pirmininkai, pranešėjai ir šešėliniai pranešėjai turėjo internete paskelbti informaciją apie visus numatytus susitikimus su lobistais ne vėliau kaip iki atitinkamo balsavimo komitete ir plenarinėje sesijoje³⁰. 2023 m. rugsėjo 13 d. Parlamentui atnaujinus savo darbo tvarkos taisykles, kurios įsigaliojo 2023 m. lapkričio 1 d., reikalaujama, kad visi EP nariai ir jų padėjėjai skelbtų informaciją apie visus numatytus susitikimus su lobistais, kurie patenka į EUTR taikymo sritį³¹.

³⁰ 2019 m. Europos Parlamento darbo tvarkos taisyklės.

³¹ Europos Parlamento sprendimo 2023/2095(REG) 13 pakeitimas, Parlamento darbo tvarkos taisyklių I priedo 5a straipsnis (naujas).

44 Informacija apie šiuos susitikimus EUTR interneto svetainėje nepateikiama. Vietoj to ji yra įtraukta į daugelį atskirų Parlamento narių interneto puslapių, kuriuos galima rasti Parlamento interneto svetainėje. Susitikimai, susiję su konkrečiomis parlamentinėmis procedūromis, taip pat išvardyti šios procedūros įrašė Teisėkūros observatorijos skiltyje „Skaidrumas“. Informacija apie lobistų dalyvavimą veikloje, pavyzdžiui, jungtinėse grupėse, komitetų klausymuose ar renginiuose, organizuojamuose Parlamento patalpose, EUTR interneto svetainėje taip pat neskelbiama.

45 Taryboje nėra reikalavimų, įskaitant aukšto rango darbuotojams skirtus reikalavimus, skelbti informaciją apie susitikimus su lobistais. Tačiau valstybėms narėms įsipareigojus nustatyti, kad jų ES nuolatinių atstovų ir nuolatinių atstovų pavaduotojų bei lobistų susitikimai priklausytų nuo registracijos EUTR (žr. **10** dalį), informacija apie šiuos susitikimus skelbiama.

46 Komisijoje visi jos nariai ir generaliniai direktoriai (įskaitant generalinį sekretorių) savo atitinkamuose tinklalapiuose turi viešai skelbti apie visus ryšius ir susitikimus, kuriuos jie surengė su organizacijomis ar savarankiškai dirbančiais asmenimis³². Tai daroma praktiškai, o Komisijos tinklalapiuose pateikta informacija pateikiama EUTR interneto svetainėje. Jei lobistas dalyvauja Komisijos ekspertų grupėse ir viešose konsultacijose, ši informacija taip pat skelbiama EUTR interneto svetainėje.

Registracijos skatinimo priemonės

47 Dvi iš trijų susitarimą pasirašiusių institucijų įgyvendina naudingas papildomas skaidrumo užtikrinimo priemones, kuriomis lobistai skatinami registruotis EUTR, įregistruotiesiems subjektams suteikdamos informaciją apie pokyčius tose srityse, kuriose jie išreiškė susidomėjimą, kai tik tokia informacija yra gaunama. Tai daroma naudojantis pranešimais e. paštu.

48 Parlamentas įregistruotiesiems subjektams praneša apie Parlamento komitetų veiklą³³. Komisija įregistruotiesiems subjektams praneša apie savo viešąsias konsultacijas ir veiksmų planus³⁴. Šiuo metu Taryba tokių priemonių neturi.

³² Komisijos sprendimai 2014/838/ES (Euratomas), 2014/839/ES (Euratomas) ir 2018/C 65/06.

³³ 2016 m. liepos 4 d. Biuro sprendimas.

³⁴ VII skyrius, Konsultacijų su suinteresuotaisiais subjektais gairės, Europos Komisijos geresnio reglamentavimo gairės (SWD (2017)350).

EUTR sekretoriatai užtikrinant darbo tvarką susiduriama su koordinavimo ir duomenų kokybės iššūkiais

49 2021 m. TIS oficialiai nustatyta dviejų lygmenų valdymo struktūra, pagal kurią sekretoriatas atsiskaito Valdybai³⁵ (žr. 06 dalį). Valdyba prižiūri bendrą TIS įgyvendinimą ir posėdžiauja bent kartą per metus. Ji nustato metinius prioritetus ir biudžeto sąmatas, tvirtina sekretoriato rengiamas metines ataskaitas ir pateikia sekretoriatui nurodymus dėl konkrečios veiklos.

50 2021 m. Tarpinstituciniu susitarimu sekretoriatas įsteigtas kaip bendra veiklos struktūra, kuriai pavesta valdyti registro veikimą. Susitarime nurodyta, kad sekretoriatą sudaro skyrių vadovai ar jiems prilygstantys pareigūnai, atsakingi už skaidrumo klausimus kiekvienoje susitarimą pasirašiusioje institucijoje, ir jų atitinkami darbuotojai³⁶. Jis, be kita ko, rengia registracijos EUTR gaires, teikia pagalbos tarnybos paslaugas ir vykdo informuotumo didinimo bei kitą komunikacijos veiklą³⁷. Sekretoriatas rengia metinę ataskaitą, kurią tvirtina Valdyba. Jis atsakingas už kasdienį EUTR valdymą, įskaitant EUTR interneto svetainės kūrimą ir priežiūrą. Vertinome, ar EUTR sekretoriato darbo tvarka atitinka jo pareigas, susijusias su tuo, kad EUTR būtų pasiektas optimalus duomenų apie lobistinę veiklą kokybės lygis.

Sekretoriatui, kaip bendrai veiklos struktūrai, reikalingas didelis veiksmų koordinavimas

51 Pagal 2021 m. TIS susitarimą pasirašiusios institucijos įsipareigojo sekretoriatą organizuoti kaip bendrą veiklos struktūrą. Susitarimą pasirašiusios institucijos skyriaus vadovas skiriamas koordinatoriumi vienu metų kadencijai³⁸, kuri gali būti pratęsta, o sekretoriato sprendimai priimami bendru trijų skyrių vadovų sutarimu.

52 Nors sekretoriato užduotys nustatytos TIS, institucijos nėra formaliai tarpusavyje įtvirtinusios, kaip jos organizuoja kasdienį sekretoriato darbą. Sekretoriatui nėra paskirta nei speciali grupė, nei nustatytos darbo tvarkos taisyklės, kuriose būtų nustatyta, kaip visos trys institucijos dirbs kartu.

³⁵ Pirmasis Valdybos posėdis 2021 m. rugsėjo 24 d.

³⁶ 2021 m. TIS 8 straipsnio 1 dalis.

³⁷ Ten pat, 8 straipsnio 3 dalis.

³⁸ Ten pat, 8 straipsnio 2 dalis.

53 Sekretoriato užduotys paskirstomos visoms trimis institucijoms, atsižvelgiant į įvairius kriterijus, pavyzdžiui, užduočių turinį ir aktualumą institucijai. Visos trys institucijos susitarė, kad naujos paraiškos bus tvarkomos rotacijos principu (šešios dienos skirtos Tarybai, 11–12 dienų – Parlamentui, 11–12 dienų – Komisijai). Kalbant apie kitas užduotis, pavyzdžiui nuolatinės EUTR duomenų kokybės ir skundų nagrinėjimo patikras, darbo pasiskirstymas taip pat priklauso nuo darbuotojų prieinamumo trijose institucijose. Komisija teikia EUTR interneto svetainės prieglobos ir IT pagalbos paslaugas.

54 2022 m.³⁹ sekretoriatas apskaičiavo, kad jo užduotims vykdyti dirbo 10 visą darbo dieną dirbančių darbuotojų. Šie personalo ištekliai apėmė tam tikrą trijų institucijų trijų skyrių vadovų ir jų skyrių darbuotojų darbo laiką.

55 Tai, kad šie susitarimai nėra formaliai įtvirtinti, reiškia, kad reikia koordinavimo mechanizmų. Pavyzdžiui, kadangi skyrių vadovai neperduoda įgaliojimų grupėms, visus sprendimus turi priimti visi trys trijų institucijų skyrių vadovai kartu. Jie vidutiniškai kartą per mėnesį susitikdavo aptarti su kasdieniu valdymu susijusius klausimus (individualius skundus, duomenų kokybės patikrų paskirstymo ir kt. klausimus) ir dėl jų susitarti. Tarp susitikimų skyrių vadovai gali bendrai priimti sprendimus taikydami rašytinę procedūrą.

56 Siekdamas įvykdyti 2021 m. TIS reikalavimus, sekretoriatas paskelbė naują [pavyzdinę registracijos formą](#) ir [gaires pareiškėjams ir įregistruotiesiems subjektams](#). Visos EUTR paraiškos dabar tikrinamos pagal tinkamumo kriterijus. Visi jau užsiregistravę lobistai turėjo iki 2022 m. balandžio 30 d. atnaujinti savo informaciją naudodami naują formą. Iki tos datos tai buvo padarę dauguma šių įregistruotųjų subjektų (11 200, arba 87 %). Visų tokių pakeistų registracijų tikrinimas yra sekretoriato užduočių dalis. Dėl to 2022 m. sekretoriato veiklos, visų pirma susijusios su užklausomis pagalbos tarnybai, apimtis padidėjo (žr. [4 lentelę](#)).

4 lentelė. Užklausų sekretoriato pagalbos tarnybai skaičius 2019–2022 m.

	2019	2020	2021	2022
Užklausos pagalbos tarnybai	1 027	1 117	1 255	2 056

Šaltinis: Audito Rūmai, [remiantis 2019–2022 m. EUTR metinėmis ataskaitomis](#).

³⁹ 2022 m. EUTR metinė ataskaita.

57 Iki 2021 m. TIS korespondencija su įregistruotaisiais subjektais Parlamente ir Komisijoje buvo tvarkoma naudojant atskirus funkcinis e. pašto adresus. Nuo 2021 m. TIS korespondencija su pareiškėjais tvarkoma per sekretoriato administravimo IT sistemą (TR-ADMIN), o korespondencija su įregistruotaisiais subjektais ir toliau tvarkoma naudojant atskirus funkcinis e. pašto adresus.

58 Atsižvelgiant į padidėjusį darbo krūvį, kurio reikia registruui tvarkyti, ir į sekretoriato formaliai neįtvirtintus darbo susitarimus, reikalingas didelis veiksmų koordinavimas siekiant užtikrinti, kad įvairių institucijų grupės tinkamai dalytųsi informacija. Dėl to padidėja veiklos neefektyvumo rizika.

Duomenų kokybė nėra optimali, tačiau sekretoriato patikros pastaruoju metu pagerėjo

59 Europos Taryba pažymi, kad sistemose, kuriose lobistai turi registruotis, patys lobistai turi užtikrinti, kad jų informacija būtų tiksli ir atnaujinta. Todėl ji rekomenduoja, kad už registrą atsakingai valdžios institucijai taip pat būtų suteikta galimybė patikrinti informacijos tikslumą⁴⁰.

60 2021 m. TIS elgesio kodekse reikalaujama, kad įregistruotieji subjektai „užtikrin[ty], kad registruojantis jų suteikta [...] informacija būtų išsami, atnaujinta, tiksli ir neklaidinanti“⁴¹. Sekretoriatas yra atsakingas už EUTR turinio stebėseną, kad būtų pasiektas optimalus duomenų kokybės lygis.

61 Sekretoriatas įdiegė specialią IT sistemą TR-ADMIN, kad palengvintų visus pagrindinius EUTR procesus, t. y. paraiškas, kokybės patikras, skundų nagrinėjimą ir EUTR interneto svetainės duomenų bazę. Sistema periodiškai atnaujinama nuo to laiko, kai ji buvo pirmą kartą sukurta 2011 m., o dar vieną atnaujinimą planuojama atlikti 2024 m.

62 Norėdami prisijungti prie EUTR, lobistai turi teikti paraiškas internetu per EUTR interneto svetainę, o sekretoriatas pateikia išsamias [pareiškėjams ir įregistruotiesiems subjektams skirtas gaires](#). Pareiškėjai turi pateikti su įvairiomis kategorijomis susijusią informaciją (žr. [4 langelį](#)).

⁴⁰ Europos Tarybos [rekomendacija CM/Rec \(2017\)2](#) ir aiškinamasis memorandumas, 8 principas.

⁴¹ 2021 m. TIS I priedo f punktas.

4 langelis

Informacija, kurią lobistai turi pateikti teikdami registracijos EUTR paraišką

- vardas ir pavardė ir kontaktiniai duomenys;
- organizacijos tipas;
- bendra misija, tikslai ir kompetencija;
- konkreti veikla, kuriai taikomas EUTR (pavyzdžiui, pagrindiniai ES pasiūlymai dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų arba tikslinė politika, dalyvavimas ES struktūrose ir platformose);
- veikloje dalyvaujančių asmenų skaičius;
- interesų sritys, narystė ir ryšiai;
- finansiniai duomenys (pavyzdžiui, ES dotacijos).

Nuo 2021 m. TIS reikalaujama informacija buvo išplėsta, kad apimtų:

- atstovaujamus interesus;
- finansinės informacijos atskleidimą pagal atstovaujamų interesų pasirinktą kategoriją.

Šaltinis: Skaidrumo registro gairės pareiškėjams ir įregistruotiesiems subjektams, 2021 m.

63 Nuo to laiko, kai buvo paskelbtos 2018 m. gairės, įregistruotieji subjektai privalo kasmet atnaujinti savo informaciją. IT sistema TR-ADMIN jiems siunčia automatinius priminimus e. paštu, kai reikia atlikti privalomą metinį atnaujinimą. Atnaujinimų neatlikusių įregistruotųjų subjektų narystė pirmiausia sustabdoma ir tada, jei reikia, jie pašalinami iš registro (žr. **5 diagramą**).

5 diagrama. EUTR IT valdymo sistemos vykdomo priminimo, sustabdymo ir pašalinimo funkcijos

Sistema išsiunčia 3 **automatinius priminimus e. paštu** likus 6 mėnesiams, 4 savaitėms ir 2 savaitėms iki privalomo metinio atnaujinimo termino. Atnaujinimų neatlikę įregistruotieji subjektai **suspenduojami po to, kai išsiunčiamas galutinis priminimas**. Jeigu po suspendavimo jie nesiima jokių veiksmų, jie **išbraukiami** iš registro.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis sekretoriato dokumentais.

64 Iki įsigaliojant 2021 m. TIS, lobistai būdavo įtraukiami į EUTR, kai tik jie pateikdavo paraišką, ir būdavo iš karto matomi EUTR interneto svetainėje. Tuo metu, kai būdavo pateikiama paraiška, sekretoriatas nenustatydavo, ar jie atitinka reikalavimus. 2021 m. TIS ši sistema sustiprinta reikalaujant, kad sekretoriatas nustatytų pareiškėjų atitiktį reikalavimams prieš juos įtraukiant į EUTR. Sekretoriatas taip pat nuolat tikrina visus jau užregistruotų lobistų pogrupio duomenis. 5 lentelėje aprašytos duomenų kokybės patikros, atliktos iki 2021 m. TIS ir nuo to laiko, kai jis įsigaliojo.

5 lentelė. Sekretoriato atliktos duomenų kokybės patikros laikui bėgant

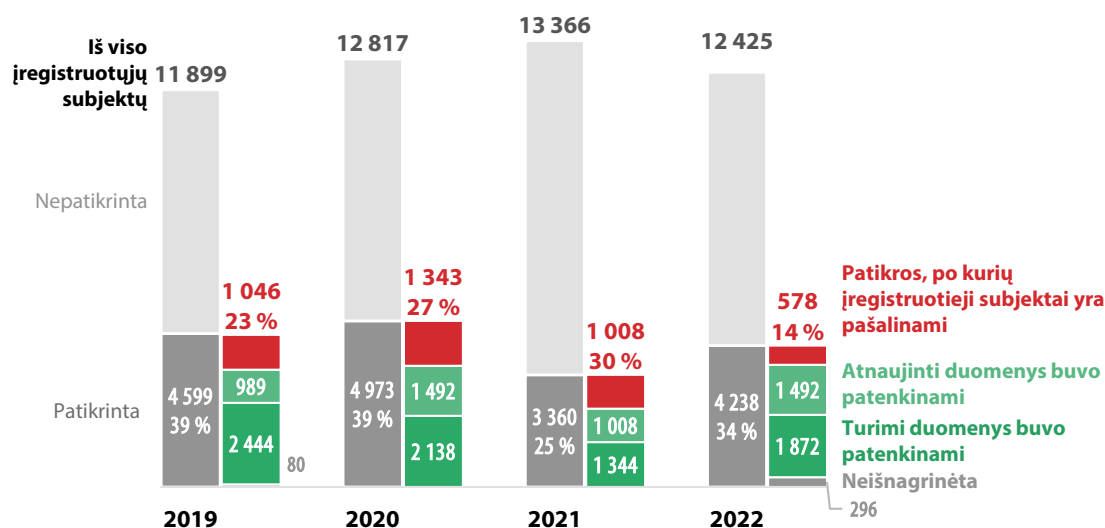
	Iki 2021 m. TIS	Nuo 2021 m. TIS įsigaliojimo dienos
Ribotos patikros paraiškos pateikimo metu (tinkamumo patikros)	Nėra	<p>Sekretoriatas mano, kad pareiškėjai <u>atitinka reikalavimus</u>, jei jie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ nepatenka į 2021 m. TIS išimčių taikymo sritį; ○ yra realūs ir patikrinami; ○ vykdo atitinkamą veiklą; ○ yra pareiškę, kad laikosi elgesio kodekso (nauja nuostata 2021 m. TIS). <p>Jei atliekant tinkamumo patikrą laikoma, kad su šiais keturiais punktais susiję pateikti duomenys yra nepatenkinami, taip pat tikrinami visi kiti pareiškėjo duomenys.</p>
Visus įregistruotojo subjekto duomenis apimančios patikros (kokybės patikros), kaip parodyta 4 langelyje	<p>Kiekvienais metais sekretoriatas atlieka:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ tikslines patikras, grindžiamas sekretoriato sutartais kriterijais ir Valdybos nustatytais metiniais prioritetais; ○ <i>ad hoc</i> patikras arba ○ patikras gavus skundą. 	

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis 2021 m. TIS 3 ir 4 straipsniais, 6 straipsnio 2 dalimi ir I priedu, sekretoriato vadovu, Ares (2019)6763329 ir sekretoriato vidaus tvarkymo procedūromis (datos nėra).

65 2019–2022 m. sekretoriato atliekamos duomenų kokybės patikros kasmet vidutiniškai apimdavo 34 % įregistruotųjų subjektų. Jei per patikrą sekretoriatas nustatydavo, kad lobistų duomenys yra nepatenkinami, jiems būdavo suteikiama galimybė juos atnaujinti. Dėl šių 2019–2021 m. patikrų vidutiniškai buvo pašalinta 24 % patikrintų įregistruotųjų subjektų, nes jie buvo laikomi neatitinkančiais reikalavimų arba jie neatnaujino savo duomenų. 2022 m., įsigaliojus 2021 m. TIS ir pradėjus taikyti naujas sistemingas naujų pareiškėjų patikras, šis skaičius sumažėjo iki 14 % (žr. 6 diagramą).

6 diagrama. Per metus patikrintų įregistruotųjų subjektų skaičius 2019–2022 m.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis 2019–2022 m. EUTR metinėmis ataskaitomis.

66 Sekretoriato patikros buvo grindžiamos gautais skundais ir vykdomos *ad hoc* pagrindu, atsižvelgiant į turimus darbuotojų išteklius, o ne kas kelerius metus tikrinant visus įregistruotuosius subjektus rotacijos principu siekiant užtikrinti visų įregistruotųjų subjektų aprėptį arba atliekant rizika grindžiamas patikras. Tikslinės patikros buvo atliekamos remiantis Valdybos nustatytais metiniais prioritetais. Spręsdamas, kuriuos įregistruotųjų subjektų duomenis tikrinti, sekretoriatas nesinaudojo sistemingai IT sistemos TR-ADMIN funkcija, pagal kurią identifikuojami įregistruotieji subjektai, kurių duomenys yra nenuoseklūs (žr. 7 diagramą).

7 diagrama. Automatiniai TR-ADMIN įspėjimo ir rizikos vertinimo ypatumai

Įspėjimo funkcija automatiškai **įspėja apie galimas problemas**, susijusias su įregistruotųjų subjektų duomenimis, remiantis iš anksto nustatytais taisyklėmis (pavyzdžiui, trūkstanti arba nenuosekli informacija apie klientus, finansus, išteklius ir t. t.).

Šios problemos matomos ir sekretoriui, ir įregistruotajam subjektui kaip įspėjamosios kortelės.

Sistema pagal sekretoriato iš anksto nustatytas taisykles **įregistruotiesiems subjektams priskiria rizikos balą** pagal problemų, susijusių su jų duomenimis, skaičių ir rimtumą.

Sekretoriatas gali atrinkti didžiausią rizikos balą gavusių įregistruotųjų subjektų „raudonąjį sąrašą“ ir šiuos subjektus suskirstyti pagal svarbą ketinant atlikti kokybės patikrą.

Šaltinis: Audito Rūmai.

67 Siekdami įvertinti EUTR duomenų kokybę, atlikome šį darbą:

- Išanalizavome visos EUTR populiacijos, kurią sudarė 12 653 lobistai, patikimumą ir nuoseklumą nuo 2022 m. spalio 5 d. Mums atliekant analizę daugiausia dėmesio skyrėme šiems rizikos veiksniams: dubliuojamai registracijai, trūkstamai privalomai informacijai, įregistruotųjų subjektų deklaruotų ES dotacijų neatitikimą ABAC finansinei informacijai, įregistruotųjų subjektų deklaruotai netiksliai informacijai apie sumas, išleistas lobistinei veiklai per tarpininkus, ir neteisingam atstovaujamojo interesų deklaravimui.
- Atrinkome rizika grindžiamą 100 įregistruotųjų subjektų, kurių atžvilgiu atlikome tikslingesnes patikras, imtį. Iš jų 88 buvo užregistruoti iki 2021 m. TIS įsigaliojimo, o 12 – po to. Tikrinome lobistų žmoniškųjų išteklių deklaraciją ir tai, koku mastu ji atitiko jų deklaruotą lobistų biudžetą. Tais atvejais, kai sekretoriatas buvo atlikęs patikras iki 2023 m. sausio 12 d. (kurios apėmė 97 iš 100 įregistruotųjų subjektų mūsų imtyje), įvertinome sekretoriato patikras ir jo dokumentus. Patikrinome visos 100 įregistruotųjų subjektų imties atitiktį visiems registracijos reikalavimams.

Nustatytos su duomenų kokybe ir audito seka susijusios problemos

68 Atlikdami testavimą, apimantį visą EUTR populiaciją, nustatėme šiuos klausimus, kurie atspindi duomenų kokybės problemas.

- EUTR [pareiškėjams ir įregistruotiesiems subjektams skirtose gairėse](#) (2021 m. rugsėjo 1 d.) nurodyta, kad galioja vienas registracijos principas. Tačiau nustatėme penkis atvejus, kai vienas lobistas registre turėjo daugiau nei vieną besidubliuojantį įrašą, kurį sekretoriatas vėliau ištaisė.
- Trūkstama privaloma informacija: nustatėme 27 atvejus, kai trūko informacijos apie metines lobistinės veiklos išlaidas, ir 25 atvejus, kai nebuvo informacijos apie atstovavimą interesų grupėms, nors tai [2021 m. TIS](#) tapo privaloma. Visi iki [2021 m. TIS](#) užregistruoti lobistai turėjo iki 2022 m. balandžio 30 d. pateikti informaciją, susijusią su naujais informacijos atskleidimo reikalavimais⁴².
- Duomenys apie EUTR lobistų deklaruotas ES dotacijas neatitiko Komisijos apskaitos sistemoje saugomų duomenų: galėjome palyginti su paskutiniais pasibaigusiais finansiniais metais (2021 m.) susijusius 135 atvejus. Duomenys sutapo tik šešiais atvejais.
- Lobistai, veikiantys kaip tarpininkai, ne visada pateikė reikiamą konkrečią informaciją apie savo klientų tapatybę ir iš jų gautas sumas: iš 661 į EUTR įtraukto tarpininko 20 tarpininkų nepateikė informacijos pagal gaires paskutiniais pasibaigusiais finansiniais metais, o 27 – einamaisiais finansiniais metais. Taip pat nustatėme, kad 16 tarpininkų, kurie buvo įsteigti daugiau nei prieš trejus metus iki registracijos, deklaravo save kaip „naujai įkurtą subjektą“, todėl registruodamiesi nedeklaravo paskutinių pasibaigusių finansinių metų duomenų.

---

⁴² 2022 m. EUTR metinė ataskaita.

69 Pagal EBPO principus, informacijos atskleidimo reikalavimais turėtų būti padidintas skaidrumas nustatant tas šalis, kurios yra tiesiogiai suinteresuotos lobistinės veiklos rezultatais ir jų poveikiu biudžetui⁴³. Pagal 2014 m. TIS, visi įregistruotieji subjektai turėjo pateikti savo metinių lobistinės veiklos išlaidų sąmatą. Nuo 2021 m. TIS įsigaliojimo dėl skirtingų kategorijų atstovavimo interesų grupėms finansinė informacija atskleidžiama skirtingai, išsamiau žr. *II priedą*. Sekretoriatas pateikia tam tikrų paaiškinimų ir praktinių gairių lobistams apie tai, kokias kategorijas jie turėtų pasirinkti savideklaracijoms, nuroydamas keletą pavyzdžių. Tačiau lobistai gali pasirinkti bet kurią iš šių kategorijų nepriklausomai nuo savo teisinės formos. *III priede* pateikiamas skirtingų finansinės informacijos atskleidimo reikalavimų, taikomų kiekvienos rūšies įregistruotiesiems subjektams, sudėtingumas.

70 Atlikę EUTR populiacijos analizę nustatėme, kad esama rizikos, jog įregistruotieji subjektai, finansuojami trečiųjų šalių (pavyzdžiui, NVO), gali išvengti finansinės informacijos apie tai atskleidimo deklaruodami, kad jie atstovauja tik savo interesams arba kolektyviniams savo narių interesams. Maždaug trečdalis tų, kurie pasiskelbė, kad priklauso „NVO, platformoms, tinklams ir pan.“ (1 207 iš 3 529), pateikė deklaracijas, kad atstovavo savo pačių interesams arba kolektyviniams savo narių interesams, todėl neatskleidė gautos finansinės paramos ir finansavimo (žr. *8 diagramą*). Kalbant apie įregistruotuosius subjektus, užsiregistravusius iki 2021 m. TIS, neradome įrodymų, kad sekretoriatas sistemingai tikrino NVO savideklaracijas dėl jų atstovaujamų interesų, o tai lemia jų atskleidžiamą finansinę informaciją. 2021 m. TIS reikalaujama patikrinti visas naujas deklaracijas.

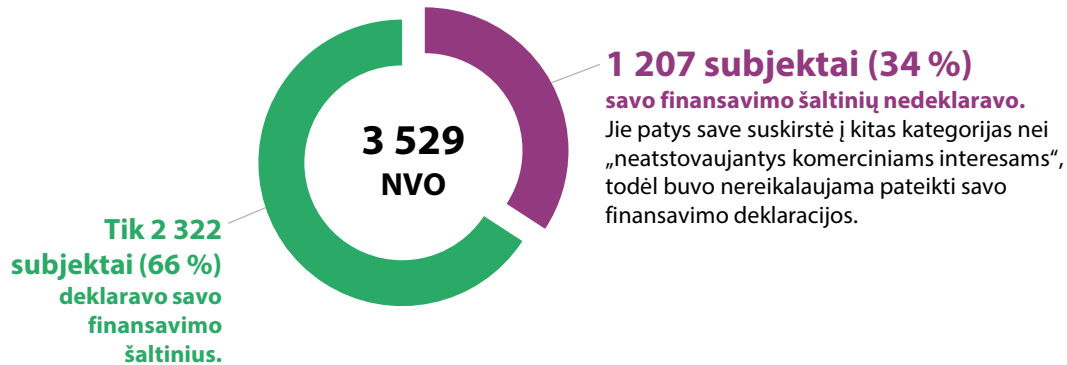
---

⁴³ Tarybos rekomendacija dėl lobizmo skaidrumo ir sąžiningumo principų, [OECD/LEGAL/0379](#), 5 principas.

8 diagrama. NVO deklaracijos dėl jų finansavimo šaltinių

Iš viso 3 529 įregistruotieji subjektai save įvardijo kaip „nevyriausybines organizacijas, platformos, tinklai ir pan.“.

Komerčiniams interesams neatstovaujantys subjektai privalo pranešti apie bendrą biudžetą ir pateikti informaciją apie savo pagrindinius finansavimo šaltinius (apie kiekvieną įnašą, siekiantį daugiau kaip 10 000 eurų, viršijantį 10 % jų bendro biudžeto, įskaitant įnašo teikėjo vardą ir pavardę arba pavadinimą)

Šaltinis: Audito Rūmai.

71 Sekretoriato patikrų audito seka yra silpna, o duomenims įtakos turi kokybės problemos. Analizuodami rizika grindžiamą 100 įregistruotųjų subjektų imtį, nustatėme šias sekretoriato patikrų kokybės problemas.

- **Silpna audito seka.** Nors sekretoriatas registruoja, kada patikros buvo atliktos, duomenys registruojami tik nustačius problemų. Iš 97 patikrintų sekretoriato patikrų, 49 patikrų atveju buvo pateikta išsamios informacijos apie atliktas patikras.
- **Duomenų kokybės problemos.** Trijų sekretoriato patikrų atveju nustatėme problemų, susijusių su įregistruotųjų subjektų duomenų kokybe, t. y. finansinės ir kitos informacijos apie klientus nedeklaravimą, nepakankamą interesų apibūdinimą ir nenuoseklumą tarp lobistų biudžeto ir žmogiškųjų išteklių.

EUTR interneto svetainėje yra didelių išsamumo ir patogumo naudoti apribojimų

72 Pagal EBPO 5 principą teigiama, kad informuojant apie lobistinę veiklą turėtų būti pateikiama pakankamai aktualios informacijos apie pagrindinius lobistinės veiklos aspektus, kad būtų galima vykdyti viešąją kontrolę. Pagal 2021 m. TIS (5 konstatuojamąją dalį), atstovavimo interesų grupėms skaidrumas yra [...] svarbus siekiant suteikti galimybę piliečiams stebėti [lobistų] veiklą ir suvokti galimą jų įtaką. Gerai veikianti ir atnaujinta interneto svetainė taip pat yra svarbi, kad institucijų nariai ir darbuotojai galėtų patikrinti, ar lobistai prieš susitinkant su jais užsiregistravo. EUTR interneto svetainėje pateikiama lobistų pateikta informacija (žr. 4 langelį), o kai kurios informacijos atveju galima atlikti paiešką.

73 Įvertinome EUTR interneto svetainėje pateikiamos informacijos apie lobistus rūšį, galimybes atlikti šios informacijos paiešką, galimybės palyginti lobistus mastą ir interneto svetainės patogumą naudoti. Palyginimui taip pat nagrinėjome valstybių narių ir atrinktų NVO interneto svetaines, kuriose pateikiama informacijos apie pagrindinius lobistinės veiklos aspektus, žr. 5 langelį.

5 langelis

Interneto svetainės, kuriose pateikiama informacijos lobistinę veiklą

Vokietijos lobistų registro interneto svetainė

Vokietijos lobistų registre duomenys gali būti prieinami naudotojui patogiu formatu, statistinė informacija yra prieinama, duomenys gali būti filtruojami ir jų ieškoma naudojant kelias kategorijas.

NVO administruojama interneto svetainė apie ES lobistus

Šioje internetinėje interaktyvioje duomenų bazėje, kurią valdo NVO, renkama, derinama ir pateikiama informacija iš EUTR, Komisijos generalinių direktorių, Parlamento ir ES atvirųjų duomenų portalo interneto svetainių. Naudotojai gali ieškoti, filtruoti ir rūšiuoti šią informaciją naudotojui patogiu būdu naudodami interaktyviasis rodiklius ir rezultatų suvestines.

74 Pažymėjome, kad EUTR interneto svetainėje pateikiama naujausia išsami informacija, kurią pateikė lobistai, tačiau yra tam tikrų apribojimų.

- Informacija apie lobistų susitikimus apima tik susitikimus su Komisijos nariais ir Komisijos generaliniais direktoriais. Informacijos apie lobistų susitikimus su Tarybos darbuotojais, Parlamento nariais ar darbuotojais nėra. Parlamento atveju tam tikra tokia informacija skelbiama jo interneto svetainėje arba atskirų Parlamento narių interneto puslapiuose. Anot sekretoriato, Parlamentas šiuo metu rengia susitikimų skelbimo priemonę, kuri turėtų būti susieta su EUTR. Dabartinė lobistų paieškos funkcija grindžiama ribotais kriterijais ir apima tik tam tikras kategorijas. Neįmanoma atlikti informacijos, kurioje daugiausia dėmesio būtų skiriama lobistams, su kuriais susitiko tam tikri nariai ar darbuotojai, paieškos. Tam tikru metu galima peržiūrėti informaciją tik apie vieną EUTR įregistruotąjį subjektą, o paieškos rezultatai gali būti organizuojami tik pagal lobisto vardą ir pavardę, registracijos kategoriją, registracijos datą ir šalies pagrindinę buveinę. Rezultatų negalima suklasifikuoti pagal kitus naudingus kriterijus, pavyzdžiui, didžiausius lobistinės veiklos dalyvius, gautų ES dotacijų sumą, lobizmo išteklius arba susitikimų skaičių.
- Interneto svetainės patogumas naudotojui šiuo metu nėra optimalus. Naudotojo sąsajoje naudojamos tik paprastos paieškos ir užklausos filtravimo formos. Joje nepateikiama apibendrintos informacijos apie lobistus ir jų veiklą taip, kad naudotojai galėtų pateikti turimų duomenų užklausą. Be to, joje nenaudojami bendri internetiniai duomenų pateikimo metodai, pavyzdžiui, dinamiškai susietos interaktyvios rodiklių ir rezultatų suvestinės.
- Lobistų, kurie buvo išbraukti iš registro arba suspenduoti, atveju informacija apie jų ankstesnę lobistinę veiklą nebuvo matoma suspendavimo metu arba tada, kai jie vėl užsiregistravo. Informacija apie lobistus, kurie buvo suspenduoti, nuo 2023 m. kovo mėn. pateikiama specialiaame papildomame puslapyje. Žr. [6 langelj](#).

6 langelis

Dėl istorinės informacijos apie lobistus praradimo mažėja skaidrumas

Vienas į mūsų imtį įtrauktas lobistas 2020 m. gegužės mėn. buvo išbrauktas iš EUTR, nes jis neatliko privalomo metinio atnaujinimo. Jis vėl užsiregistravo 2020 m. birželio mėn., tačiau sekretoriatas jam suteikė naują identifikacinį numerį. Informacijos apie visą lobisto veiklą iki 2020 m. gegužės mėn., susijusios su senuoju identifikaciniu numeriu, viešoje EUTR interneto svetainėje nebebuvo. Dėl šio istorinės informacijos apie lobistus praradimo mažėja skaidrumas.

Taip pat nustatėme atvejį, kai lobistas, susijęs su Katargeito skandalu, 2022 m. gruodžio mėn. buvo suspenduotas iš EUTR. Suspendavimo metu informacija apie jo veiklą, biudžetus ir susitikimų duomenis viešojoje interneto svetainėje nebuvo matoma iki 2023 m. kovo mėn., kai pradėta atskleisti informaciją apie įregistruotuosius subjektus, kurie buvo suspenduoti.

Išvados ir rekomendacijos

75 Darome išvadą, kad ES skaidrumo registre pateikiama naudingos informacijos, leidžiančios piliečiams sekti lobistinę praktiką, tačiau dėl trūkumų ir spragų mažėja trijose susitarimą pasirašiusiose institucijose vykdomos lobistinės veiklos skaidrumas.

76 2021 m. tarpinstitucinis susitarimas dėl skaidrumo registro iš esmės atitinka tarptautinius principus. Lobistams, norintiems gauti informacijos arba daryti įtaką ES politikos, sprendimų ar teisėkūros formavimui, yra nustatyta aiški sistema ir sukurtas centralizuotas prieigos punktas. Į 2021 m. tarpinstitucinį susitarimą įtrauktos pareiškėjų tinkamumo nuostatos ir reikalaujama, kad lobistai laikytųsi bendro elgesio kodekso. Tačiau nustatėme, kad vykdymo užtikrinimo priemonės, skirtos užtikrinti, kad lobistai laikytųsi registracijos ir informacijos teikimo reikalavimų, yra ribotos. 2021 m. tarpinstitucinis susitarimas nėra teisėkūros procedūra priimamas aktas, todėl juo negalima pasinaudoti nustatant sankcijas lobistams, nors tam tikrais atvejais jie gali būti išbraukti iš registro. Žr. [22–26](#) dalis.

77 2021 m. tarpinstituciniame susitarime nustatytas sąlygų principas, pagal kurį jį pasirašiusių institucijų nariai ar darbuotojai turėtų bendrauti tik su registruotais lobistais. Praktiškai institucijos šį principą taiko skirtingai. Dėl to buvo laikomasi skirtingų požiūrių, be kita ko, kalbant apie tai, kas yra „susitikimas“ ir „susitikimas su kuo“, kai lobistų registravimas skaidrumo registre būtų išankstinė dalyvavimo susitikimuose ar kitoje veikloje sąlyga. Ši išankstinė sąlyga taikoma tik aukščiausio lygio sprendimus priimančioms Tarybos generalinio sekretoriato ir Komisijos darbuotojų susitikimams su lobistais. Parlamentas išankstinės sąlygos netaiko atskiriems susitikimams su nariais ir darbuotojais, išskyrus tam tikrus susitikimus, susijusius su renginiais ir veikla (pavyzdžiui, komitetų klausymais). Žr. [27–40](#) dalis.

1 rekomendacija. Stiprinti ir suderinti EUTR sistemos įgyvendinimą

Susitarimą pasirašiusios institucijos, atlikdamos būsimą tarpinstitucinio susitarimo peržiūrą arba priimdamos įgyvendinimo sprendimus, turėtų sustiprinti ir suderinti esamą sistemą:

- a) nustatydamos bendrą „susitikimo“ apibrėžtį, apimančią visus suplanuotus mainus su lobistais;
- b) konkrečiai nurodydamos, kad bent vyresnioji vadovybė, atsakinga už politikos formavimą ir sprendimų priėmimą (direktoriai ir aukštesnių pareigybų asmenys), turėtų susitikti tik su registruotais lobistais.

Tikslinė įgyvendinimo data: 2025 m. liepos mėn.

78 Trys susitarimą pasirašiusios institucijos ėmėsi įvairių veiksmų skaidrumui didinti ir registravimuisi skatinti taikydamos papildomas priemones. Dėl to padaugėjo skelbiamos informacijos apie susitikimus ir veiklą su registruotais lobistais. Vis dėlto tokia informacija nėra skelbiama sistemingai. Nors neįmanoma reikalauti, kad spontaniai susitikimai skaidrumo registre būtų registruojami iš anksto, tokio pobūdžio lobistine veikla taip pat gali būti siekiama daryti įtaką politikai ir jai nebūtų taikoma skaidrumo registro sistema. Žr. [41–46](#) dalis.

2 rekomendacija. Skelbti informaciją apie neplaninius susitikimus su lobistais

---

Susitarimą pasirašiusios institucijos turėtų skelbti informaciją apie neplaninius susitikimus, kuriuose vyko lobistinė veikla.

Tikslinė įgyvendinimo data: 2025 m. liepos mėn.

79 Skaidrumo registro sekretoriatas yra bendra veiklos struktūra, sukurta skaidrumo registro veikimui valdyti. Sekretoriato darbo tvarka nėra formaliai įtvirtinta, o dėl jo bendro pobūdžio būtinas didelis veiksmų koordinavimas. Sekretoriatas neturi darbo tvarkos taisyklių, kuriose būtų nurodyta, kaip trys institucijos turėtų bendradarbiauti, kad koordinuotų savo darbą, susijusį su užduotimis, pavyzdžiui, darbo krūvio paskirstymu institucijų darbuotojams arba atvejų perdavimu. Dėl to padidėja veiklos neefektyvumo rizika. Žr. [49–58](#) dalis.

80 Sekretoriatas tikrina įregistruotųjų subjektų duomenų kokybę paraiškos pateikimo metu, gavęs skundus, arba *ad hoc* pagrindu. Tai reiškia, kad tik kai kurie įregistruotieji subjektai, juos užregistravus, vėliau tikrinami siekiant užtikrinti, kad jų duomenys būtų atnaujinti ir atitiktų bet kokius naujus reikalavimus. Nors sekretoriato IT sistema rodo duomenų kokybės riziką konkrečioms įregistruotiesiems subjektams, ši rizika nėra sistemingai stebima. Nustatėme duomenų kokybės problemų, susijusių, pavyzdžiui, su dubliuojama registracija, nenuosekliais ar neišsamiais finansiniais duomenimis ir trūkstamais privalomais duomenimis. Taip pat nustatėme nepakankamo patikrų dokumentavimo atvejų. Atkreipėme dėmesį į naujausius sekretoriato patikrų patobulinimus. Žr. 59–68 dalis.

81 Esama rizikos, kad trečiųjų šalių finansuojamos NVO vengs atskleisti informaciją apie jų finansavimo šaltinius, deklaruodamos, kad jos atstovauja tik savo pačių interesams arba kolektyviniams narių interesams. Taip yra todėl, kad įregistruotieji subjektai pasirenka interesų grupių atstovavimo kategoriją remdamiesi savideklaracija. Nors įregistruotiesiems subjektams yra pateikta tam tikrų nurodymų šiuo klausimu, neradome įrodymų, kad sekretoriatas sistemingai tikrintų šias deklaracijas. Žr. 69–71 dalis.

3 rekomendacija. Pagerinti duomenų kokybės patikras

Siekdamas pagerinti skaidrumo registro duomenų kokybę, sekretoriatas turėtų:

- a) planuoti reguliarias duomenų kokybės patikras, kad visi įregistruotieji subjektai būtų tikrinami bent kartą per trejų metų laikotarpį, ir sistemingai tikrinti tuos įregistruotuosius subjektus, kurių atveju nustatyta rizika vykdant automatizuotą kontrolę;
- b) tikrinti finansinių duomenų apie ES dotacijas išsamumą ir tikslumą (pavyzdžiui, atlikdamas kryžminę patikrą su Komisijos apskaitos sistema);
- c) teikti aiškias gaires ir sistemingai tikrinti visų pareiškėjų ir įregistruotųjų subjektų deklaruoto interesų grupių atstovavimo pagrįstumą;
- d) savo IT sistemoje dokumentuoti visas duomenų kokybės patikras, įskaitant patikras, kurių metu problemų nenustatoma.

Tikslinė įgyvendinimo data: 2025 m. pabaiga

82 Informuojant apie lobistinę veiklą siekiama pateikti pakankamai aktualios informacijos apie pagrindinius lobistinės veiklos aspektus, kad būtų galima vykdyti viešąją kontrolę. Tačiau [viešoji EUTR interneto svetainė šiuo atžvilgiu turi didelių apribojimų](#). Kai kurių svarbių duomenų, pavyzdžiui, susijusių su Parlamento susitikimais, ir istorinių duomenų apie perregistruotuosius subjektus nėra. Be to, interneto svetainėje naudotojui patogiu būdu ir interaktyviai nepateikiami suvestiniai duomenys apie lobistus ir jų veiklą. Žr. [72–74](#) dalis.

4 rekomendacija. Didinti skaidrumo registro viešosios interneto svetainės patogumą naudotojui ir aktualumą

Sekretoriatas turėtų pagerinti skaidrumo registro viešosios interneto svetainės aktualumą ir patogumą naudotojui:

- a) teikdamas apibendrintą informaciją apie lobistus ir jų veiklą interaktyviose rodiklių ir rezultatų suvestinėse, kad naudotojai galėtų analizuoti ir palyginti iš įvairių šaltinių gaunamus duomenis;
- b) integruodamas informaciją apie lobistus skaidrumo registre ir ją susiedamas su paskelbta informacija apie jų lobistinę veiklą, įskaitant susitikimus su institucijų nariais ir darbuotojais (įskaitant EP narius);
- c) skelbdamas visą istorinę informaciją apie lobistus, kurie buvo išbraukti iš skaidrumo registro arba suspenduoti, įskaitant jų lobistinius susitikimus.

Tikslinė įgyvendinimo data: 2025 m. pabaiga

Šią ataskaitą priėmė Audito Rūmų nario Jano Gregoro vadovaujama V kolegija 2024 m. vasario 27 d. Liuksemburge vykusiame posėdyje.

Audito Rūmų vardu

Pirmininkas
Tony Murphy

Priedai

I priedas. Lobizmo apibrėžtys

Šaltinis	Lobizmo apibrėžtis
Istorinė apibrėžtis 	<p>Oksfordo anglų kalbos žodyne pateikta daiktavardžio „Didžiosios Britanijos parlamento salė“ (angl. „lobby“), kuris siekia bent 1640 m. ir kuris apibrėžiamas kaip vieta, kurioje teisės aktų leidėjai ir visuomenės nariai gali susitikti ir aptarti klausimus, reikšmė.</p>
Akademinė literatūra 	<p>Akademinėje literatūroje „lobizmas“ apibrėžiamas kaip suderintos pastangos daryti įtaką politikos formavimui ir sprendimų priėmimui, kad iš valdžios institucijų ir išrinktų atstovų būtų gautas tam tikras rezultatas. Tokias pastangas paprastai deda organizuotos grupės arba konkrečių interesų turintys asmenys (<i>Regulating lobbying: A global comparison</i>, Chari et al. 2019 m.).</p>
Ryšių su visuomene specialistai 	<p>Viena iš „lobizmo“ apibrėžčių, kurią pateikė Airijos viešųjų ryšių institutas, yra konkrečios pastangos daryti įtaką viešųjų sprendimų priėmimui darant spaudimą, kad būtų pakeista politika, arba siekiant užkirsti kelią tokiems pokyčiams. Jį sudaro pareiškimai bet kuriam valstybės pareigūnui dėl bet kurio politikos aspekto arba bet kokios tos politikos įgyvendinimo priemonės, arba bet kurio klausimo, kurį svarsto arba gali svarstyti viešojo įstaiga.</p>
Europos Taryba 	<p>Anot <i>Europos Tarybos</i>, „lobizmas“ paprastai suprantamas kaip suderintos pastangos daryti įtaką politikos formavimui ir sprendimų priėmimui, kad iš valdžios institucijų ir išrinktų atstovų būtų gautas tam tikras rezultatas. Plačiąja prasme šis terminas gali reikšti įvairių institucijų (asociacijų, konsultacinių įmonių, propagavimo grupių, idėjų institutų, NVO, teisininkų ir t. t.) viešuosius veiksmus (pavyzdžiui, demonstracijas) arba su viešaisiais reikalais susijusią veiklą; siauresne prasme tai reikštų įmonių sektoriaus ekonominių interesų (įmonių lobizmo) apsaugą, proporcingą jo įtakai nacionalinėje ar pasaulinėje arenoje.</p>
EBPO	<p>EBPO teigimu, lobizmas yra natūrali demokratinio proceso dalis. Dalydamosi ekspertinėmis žiniomis, teisėtais poreikiais ir įrodymais apie politikos problemas ir jų sprendimo būdus, įvairios interesų grupės gali suteikti vyriausybėms vertingų įžvalgų ir duomenų, kuriais būtų galima pagrįsti viešąją politiką. Įvairių interesų grupių ir suinteresuotųjų subjektų informacija padeda politikos formuotojams suprasti galimybes ir kompromisus ir galiausiai gali padėti sukurti geresnę politiką.</p>

II priedas. Skirtingi finansinės informacijos atskleidimo reikalavimai

Interesų grupių atstovų tipai

- (A) Savo pačių interesų arba narių interesų propagavimas
- (B) Klientų (tarpininkų) interesų gynimas
- (C) Komerciniams interesams neatstovaujama

Finansiniai duomenys ir informacija, kuriuos visi pareiškėjai arba įregistruotieji subjektai turi pateikti			(A)	(B)	(C)
Naujai įsteigtas subjektas (Taip/Ne)			✓	✓	✓
Paskutiniai finansiniai metai			✓	✓	✓
Pasibaigusiu metų pradžia ir pabaiga			✓	✓	✓
Metinių išlaidų, susijusių su veikla, kuriai taikomas EUTR, sąmata			✓	✗	✗
Numatomos visos metinės pajamos			✗	✓	✗
Bendras biudžetas			✗	✗	✓
Papildoma informacija			✓	✓	✓
Pasamdyti tarpininkai jo vardu vykdyti susitarimo apimamą veiklą	Paskutiniaisiais pasibaigusiais finansiniais metais	Tarpininko vardas ir pavardė, reprezentacinės išlaidos	✓	✗	✗
	Einamaisiais finansiniais metais	Tarpininko vardas ir pavardė, reprezentacinės išlaidos	✓	✗	✗
Atitinkami klientai, kurių vardu pareiškėjas vykde reprezentacinę veiklą ES institucijose	Paskutiniaisiais pasibaigusiais finansiniais metais	Išsamus klientų sąrašas, kuriame nurodomi: (a) visi jų vardai ir pavardės (pavadinimai) (be akronimų, be bendrinių pavadinimų), (b) pajamos ir (c) ES pasiūlymai dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų, politika ar iniciatyvos, susiję su susitarimo apimama veikla šio konkretaus kliento vardu (atitinkantys registracijos formos 9 antraštės įrašus)	✗	✓	✗
	Einamaisiais finansiniais metais	Kliento vardas ir pavardė	✗	✓	✗
Finansavimas	Už kiekvieną įnašą, viršijantį 10 % viso biudžeto IR siekiantį daugiau kaip 10 000 eurų	Finansavimo šaltinis pagal kategorijas (ES finansavimas ir dotacijos, viešasis finansavimas, ne ES dotacijos, dovanos, narių įnašai) Įnašo teikėjo vardas ir pavardė, suma, finansavimo šaltinis	✗	✗	✓
Dotacijos, kuriomis prisidedama prie pareiškėjo/įregistruotojo subjekto veiklos išlaidų	Paskutiniaisiais pasibaigusiais finansiniais metais	ES dotacijų šaltinis, suma, bendra suma	✓	✓	✓
	Einamaisiais finansiniais metais (Taip/Ne)	ES dotacijų šaltinis, suma, bendra suma	✓	✓	✓

✓ Reikalaujama

✗ Nereikalaujama

Šaltinis: 2021 m. TIS ir pareiškėjams ir įregistruotiesiems subjektams skirtos gairės.

III priedas. Įregistruotųjų subjektų tipai ir deklaruotas interesų atstovavimas

12 653 subjektai buvo įregistruoti

3 529 subjektai:
nevyriausybinės
organizacijos, platformos
ir tinklai ir pan.

3 040 subjektų: įmonės ir
grupės

2 704 subjektai: prekybos
ir verslo asociacijos

992 subjektai: profesinės
sąjungos ir profesinės
asociacijos

903 subjektai:
akademinės institucijos ir
mokslinių tyrimų
institutai, ekspertų grupės

562 subjektai:
profesionalios
konsultavimo įmonės

86 subjektai: teisės
paslaugų įmonės

837 subjektai: kita

8 058 subjektai

propaguoja savo
pačių interesus
arba
kolektyvinius
savo narių
interesus

Finansinių ataskaitų teikimo reikalavimai

turi pranešti apie metines
lobistų išlaidas

3 908 subjektai

Komerciniams
interesams
neatstovauja

Privalo pranešti apie bendrą
biudžetą ir pateikti
informaciją apie savo
pagrindinius finansavimo
šaltinius (apie kiekvieną įnašą,
siekiantį daugiau kaip
10 000 eurų, viršijantį 10 % jų
bendro biudžeto, įskaitant
įnašo teikėjo vardą ir pavardę
arba pavadinimą)

661 subjektas gina savo klientų interesus

25 subjektai
laukelis
„atstovaujami
interesai“ paliktas
tuščias

Tarpininkai turi pranešti apie
savo metines lobistų pajamas
(metines sumas, išleistas
lobistinei veiklai klientų
vardu)

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis 2021 m. TIS ir EUTR.

Santrumpos

ABAC: kaupiamosios apskaitos sistema

EBPO: Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija

EUTR: ES skaidrumo registras

NVO: nevyriausybinė organizacija

TIS: tarpinstitucinis susitarimas

TR-ADMIN: EUTR sekretoriato administravimo IT sistema

Terminų žodynelis

Interesų grupės atstovas: bet kuris fizinis ar juridinis asmuo arba oficiali ar neoficiali asmenų grupė, asociacija ar tinklas, vykdamas lobizmo veiklą, įtrauktą į EUTR tarpinstitucinį susitarimą.

Įregistruotasis subjektas: bet kuris lobistas, kurio vardas ir pavardė yra įtraukti į EUTR, atliekant atitinkamą įrašą registre.

Klientas: lobistas, užmezgęs sutartinius santykius su tarpininku, kad jis apgintų šio interesų grupės atstovo interesus vykdydamas susitarimo apimamą veiklą.

Pareiškėjas: bet koks lobistas, prašantis, kad būtų įtrauktas į registrą.

Sąlygos: principas, pagal kurį tam, kad interesų grupių atstovams būtų leidžiama vykdyti lobistinę veiklą, jie pirmiausia turi būti įtraukti į EUTR.

Susitarimo apimama veikla: į tarpinstitucinio susitarimo taikymo sritį įtraukta lobizmo veikla.

Tarpininkas: lobistas, kuris gina kliento interesus vykdydamas lobistinę veiklą.

Tarpinstitucinis susitarimas: bendrai sutartas dokumentas, kuriuo reglamentuojami tam tikri ES institucijų konsultacijų ir bendradarbiavimo aspektai.

Parlamento atsakymai

<https://www.eca.europa.eu/lt/publications/sr-2024-05>

Tarybos atsakymai

<https://www.eca.europa.eu/lt/publications/sr-2024-05>

Komisijos atsakymai

<https://www.eca.europa.eu/lt/publications/sr-2024-05>

Chronologija

<https://www.eca.europa.eu/lt/publications/sr-2024-05>

Audito grupė

Audito Rūmų specialiosiose ataskaitose pateikiami Audito Rūmų atliktų auditų, susijusių su įvairių sričių ES politika ir programomis arba su konkrečių biudžeto sričių valdymo temomis, rezultatai. Audito užduotis Audito Rūmai atrenka ir parengia taip, kad jos turėtų kuo didesnį poveikį, atsižvelgdami į neveiksmingumo ar neatitikties teisės aktams riziką, susijusių pajamų ar išlaidų lygį, būsimus pokyčius ir politinį bei viešąjį interesą.

Šį veiklos auditą atliko Audito Rūmų nario Jano Gregoro vadovaujama V audito kolegija „ES finansavimas ir administravimas“. Auditui vadovavo Audito Rūmų narys Jorg Kristijan Petrovic, jam padėjo kabineto vadovas Martin Puc ir kabineto atašė Mirko Iaconisi, pagrindinė vadybininkė Margit Spindelegger, užduoties vadovas Attila Horvay-Kovacs, auditoriai Gediminas Mačys, Quirino Mealha, Nita Tennilä, Elitsa Pavlova ir Tetiana Lebedynets. Kalbinę pagalbą teikė Jennifer Schofield.

Iš kairės į dešinę: Gediminas Mačys, Attila Horvay-Kovacs, Elitsa Pavlova, Tetiana Lebedynets, Mirko Iaconisi, Jorg Kristijan Petrovic, Margit Spindelegger, Martin Puc, Nita Tennilä, Jennifer Schofield ir Quirino Mealha.

AUTORIŲ TEISĖS

© Europos Sąjunga, 2024

Europos Audito Rūmų pakartotinio naudojimo politika nustatyta [Audito Rūmų sprendime Nr. 6–2019](#) dėl atvirųjų duomenų politikos ir pakartotinio dokumentų naudojimo.

Jeigu nenurodyta kitaip (pavyzdžiui, atskiruose pranešimuose dėl autorių teisių), ES priklausantis Audito Rūmų turinys yra licencijuojamas pagal [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\) licenciją](#). Todėl paprastai pakartotinis naudojimas yra leidžiamas, jeigu tai tinkamai pažymima ir nurodomi bet kokie padaryti pakeitimai. Asmenys, kurie pakartotinai naudoja Audito Rūmų turinį, neturi iškreipti pirminės prasmės ar minties. Audito Rūmai nėra atsakingi už bet kokius pakartotinio naudojimo padarinius.

Būtina gauti papildomą leidimą, jei tam tikrame turinyje vaizduojami privatūs asmenys, kurių tapatybę galima nustatyti, pavyzdžiui, Audito Rūmų darbuotojų nuotraukose, arba jame pateikiami trečiųjų asmenų kūriniai.

Gavus tokį leidimą, juo panaikinamas ir pakeičiamas pirmiau minėtas bendrasis leidimas ir jame aiškiai nurodomi bet kokie naudojimo apribojimai.

Siekiant naudoti ar atgaminti turinį, kuris nepriklauso ES, gali reikėti prašyti leidimo tiesiogiai iš autorių teisių turėtojų.

— 2, 5 ir 7 diagramos – piktogramos: šios diagramos parengtos naudojant <https://flaticon.com> išteklius. © Freepik Company S.L. Visos teisės saugomos.

Programinei įrangai ar dokumentams, kuriems taikomos pramoninės nuosavybės teisės, pavyzdžiui, patentams, prekių ženklams, registruotiems dizainams, logotipams ir pavadinimams, Audito Rūmų pakartotinio naudojimo politika netaikoma.

Europos Sąjungos institucijų europa.eu domeno svetainėse pateikiamos nuorodos į trečiųjų asmenų svetaines. Audito Rūmai jų nekontroliuoja, todėl raginame peržiūrėti jose pateiktą privatumo ir autorių teisių politiką.

Audito Rūmų logotipo naudojimas

Audito Rūmų logotipas negali būti naudojamas be išankstinio Audito Rūmų sutikimo.

HTML	ISBN 978-92-849-1934-5	ISSN 1977-5725	doi:10.2865/733084	QJ-AB-24-006-LT-Q
PDF	ISBN 978-92-849-1951-2	ISSN 1977-5725	doi:10.2865/314185	QJ-AB-24-006-LT-N

Lobizmas – esminė demokratinė priemonė, leidžianti organizacijoms ir pavieniams asmenims prisidėti prie politikos formavimo ir sprendimų priėmimo. Europos Parlamentas ir Europos Komisija sukūrė ES skaidrumo registrą tarpinstituciniu susitarimu, prie kurio vėliau prisijungė Taryba.

Įvertinome, ar registras yra naudinga priemonė siekiant užtikrinti lobistinės veiklos skaidrumą ES politikos formavimo ir sprendimų priėmimo srityse. Nustatėme, kad jame pateikiama naudingos informacijos piliečiams. Tačiau dėl šios informacijos trūkumų ir spragų mažėja trijose susitarimą pasirašiusiose institucijose vykdomos lobistinės veiklos skaidrumas.

Rekomenduojame sustiprinti registro sistemą ir skelbti informaciją apie neplaninius susitikimus su lobistais. Be to, rekomenduojame gerinti duomenų kokybės patikras ir viešosios interneto svetainės patogumą naudoti bei aktualumą.

Audito Rūmų specialioji ataskaita pagal SESV 287 straipsnio 4 dalies antrą pastraipą.

EUROPOS
AUDITO
RŪMAI

Europos Sąjungos
leidinių biuras

EUROPOS AUDITO RŪMAI
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tel. +352 4398-1

Užklausos: eca.europa.eu/lt/contact
Interneto svetainė: eca.europa.eu
Twitter: @EUAuditors